Numărul 20/21

Ianuarie/Februarie 1964

Cuvântul

Director:
GEORGE RACOVEANU

ÎN EXIL

Über die tieferen Ursachen der Feindseligkeiten auf Cypern

von George RACOVEANU

Chrustschow hat also USA, Großbritannien, Griechenland und die Türkei aufgefordert, die Konsequenzen zu bedenken, die aus einer bewaffneten „Invasion" gegen Cypern entstehen könnten, da die sowjetische Regierung nicht gleichgültig bleiben könne gegenüber der Situation, die sich im östlichen Teil des Mittelmeeres abzeichnet.

Wer wären nur die ... Invasoren? Die Staaten und Großbritannien, welche mit der Zustimmung der Türkei und Griechenlands den Bürgerkrieg auf der ehemalig englischen Insel verhindern wollen. Und wer ist Verteidiger der Freiheit der griechisch-türkischen Bevölkerung auf der Insel? Ausgerechnet Nikita Chrustschow! Nach der Aufwiegelung der Völker in Afrika und Asien, nach der Umwandlung Kubas in ein Kriegsarsenal gegen Amerika, findet er willkommenen Anlaß, sich in die inneren Angelegenheiten der zwei NATO-Partner einzuschalten. Und wer ebnet ihm dazu den Weg? Der Erzbischof Makarios, der die Vermittlung und die Garantie für die Ordnung auf der Insel ablehnt, welche USA, Großbritannien und andere NATO-Partner anbieten.

Die Ursachen dieser Ablehnung? In wenigen Worten: an einer Aufrechterhaltung der Ordnung und der Gerechtigkeit auf der Insel ist Makarios nichts gelegen. Ihm geht es nur um einen Traum seiner Jugend, den er heute zu verwirklichen hofft. So erzählte er vor deutschen Journalisten über eine Tat, auf die der heutige Erzbischof stolz ist. Als Vierzehnjähriger ritzte er in den frischen Mörtel der Klostermauer folgende denkwürdigen Worte: „Es lebe die Wiedervereinigung"! Diese Worte stammten nicht aus der Weisheit der Wüstenväter, noch aus den Schriften der Hierarchen und Kirchenväter, sondern kamen aus seinem Herzen. (Er unterzeichnete sie mit seinem Namen). Es war nicht die Rede von einer Wiedervereinigung der Kirchen, der sich auch die anderen griechischen Bischöfe, heute noch, wiedersetzen; sondern über die Vereinigung Cyperns mit Griechenland. Er war ein großer griechischer Patriot. Die Gesinnung Makarios ist im heutigen Griechenland kein Sonderfall. Die Anexion der Insel wird gleichfalls von griechischen Studenten, Schriftstellern und Gelehrten gefordert. Eine gewisse Resonanz, die das Wort Patria, (Abstammung, Volksstamm) und Patriotis (Landsmann) hervorruft in der Seele der Griechen, führt aber zu ständigen Konflikten mit anderen Völkern.

Wenige wissen z. B., daß in unserem Jahrhundert Griechenland der einzige Staat des freien Europa ist, welcher ethnische Minoritäten innerhalb seiner Grenzen nicht anerkennt. Im heutigen Griechenland — die diplomatischen Vertreter und die Touristen ausgenommen — existieren nur Griechen. Griechischer Staatsbürger zu sein, bedeutet Grieche zu sein. In diesem Land leben jedoch auch Bulgaren und Rumänen (Arumänen). Um das Jahr 1900 zählten die Sprachforscher immer noch 600 000 Seelen, die den arumänischen Dialekt sprachen. (In Mazedonien, Epirus, Thessalien.) Heute verneinen nicht nur besessene „Patrioten", sondern Gelehrte und Minister Griechenlands, die Existenz dieser Minoritäten auf griechischem Boden. Sie geben zu, daß diese Menschen „bulgaro-phone" und „wlacho-phone" Griechen sind und somit keine Berechtigung besteht, für sie Unterricht und Gottes-

Fortsetzung auf Seite 5

POLITICĂ CU DOUĂ MĂSURI

de Gen. Ion GHEORGHE

Șeful Statului Francez, Generalul de GAULLE, a făcut să explodeze o nouă bombă. Politică, de data aceasta: Recunoașterea Chinei comuniste. Înțelesul acestui act nu-i greu de întrevăzut, deși învăluit într'o imensă rețea de intrigării, fariseisme și rea credință. Recunoașterea Chinei comuniste poate fi considerată nesimpatecă în sine, fără să fie nevoie totuși de demonstrări inutile, suspecte prin insistența cu care sunt făcute. Căci nimeni nu poate cădea în ușurința de a considera pe acest mare șef politic un iluzionist, care și-ar supralicita propriul optimism nefundat. Adevărul este că Generalul de GAULLE este un înflăcărat de credința adâncă în puterile națiunii ce reprezintă, lucru care nu-i este iertat de tendințele internaționaliste, ce caută să domine lumea.

Recunoașterea Chinei comuniste intră, din punct de vedere politic, în categoria relelor necesare. Marea Britanie a făcut, acum câțiva ani, același gest, din exact aceleași considerațiuni, întâmpinând și ea atunci imputările Americanilor, repetate acum la adresa Franței, cu suficiența Britanicilor, care n'au renunțat să fie Mare Putere, cum că prisma prin care ei sunt obișnuiți să privească situațiile de pe scena politicii internaționale alta este decât cea americană. Și aceasta grație lungii și bogatei experiențe a politicii britanice. Americanii n'au mai insistat atunci rămânând totuși la punctul lor de vedere. Dreptul lor, dacă interesele le dictează așa.

Cu atât mai de neînțeles apare acum violența atacurilor împotriva Franței, care nu face decât ceea ce Marea Britanie a făcut de mult. Se pare, așa dar, că Americanii n'au ajuns încă, cu toată situarea lor pe culmea înaltă a formidabilei lor forțe materiale, la acea egalitate de spirit, singura capabilă să cântărească aceleași lucruri cu același cântar.

De vină este nefericita mentalitate derivată din concepția satelitismului. În aceasta stă cheia enigmei atitudinii americane. Căci Marea Britanie este și pare să fie lăsată să rămână mai departe un fel de Locotenență americană în Europa. Nu cu statut de Mare Putere, firește, neputând fi decât una singură cu acest nume și rang în Lumea Vestică (cea americană) dar cu atributul unei Locotenențe în Europa a acestei unice Mari Puteri vestice. Pe când Franța trebue să fie și să rămână, un satelit al acesteea. Lucru care, în convingerea americană, ar fi dela sine înțeles, dacă la cârma Statului Francez n'ar fi acest *trouble-fête*, generalul de GAULLE. Un visător grandoman, fără mijloacele necesare pentru transformarea iluziilor sale în realități. Un ambițios, ca atare, fără simțul realităților...

Am mai auzit acest lucru când a fost vorba de prima bombă a Generalului de GAULLE, cea atomică, bombă care a devenit, totuși, după cum se știe, o realitate. Americanii s'au înșelat, confundând ambiția personală a unui conducător politic oarecare cu ardoarea cu care șeful marei națiuni franceze a pornit la mobilizarea forței spirituale a acesteea, și care nu poate fi decât de ordin național pentru a reuși. Cu voia sau fără voia americană, deci, Generalul de GAULLE a reușit să pună Franța pe calea spre devenire de putere nucleară, caracteristica modernă a unei Mari Puteri în zilele noastre.

A venit acum rândul unei a doua bombe: Bomba poitică a recunoașterii Chinei comuniste. Al doilea act de ordin internațional împotriva disciplinei satelite. Repet, ne simpatec în sine, ca orice gest care poate avantaja progresul comunist. Operația este însă una de chirurgie poltică. În fond nu este și nu poate fi vorba de o recunoaștere a comunismului ca atare, ci de recunoașterea existenței unui popor-colos de 700 milioane de suflete, după cum recunoașterea

continuarea în pag. 3

RASA ALEASĂ

"Vremuri de bejenie", în R.P.R., și pentru răposatul Mihail Sadoveanu, ierte-l Domnezeu că s'a înfruptat la timpul său, împreună cu tatăl lui Lucrețiu Pătrășcanu, "Din viețile sfinților", iar în 1941, în "Revista Fundațiilor Regale", dedicată Mareșalului Antonescu, își exprima bucuria că "*oștile noastre binecredincioase au avut izbândă împotriva hulitorilor legii și au izgonit pe străin din pământul părintesc*". (La pagina 326 din numărul pe august-septembrie – pentru control!).

Vremuri de bejenie, fiindcă regimul comunist, pe care Sadoveanu l-a slujit cu atâta suspectă râvnă în ultimii ani, i-a epurat și continuă să-i sluțească proza.

Cine nu-și aduce aminte de frumoasa uvertură a "Baltagului"?

Stând singură pe prispa casei, și torcând, cu ochii duși departe, spre Dorna, de unde bărbatul nu se mai întoarce, Vitoria deapănă amintiri. Și-i trece prin minte, în lumina de toamnă a zilei, o poveste, pe care Nechifor Lipan, "Gheorghiță" al ei, obișnuia s'o spună la cumetrii și nunți, zicând c'ar fi învățat-o "dela un baciu bătrân, care fusese Jidov în tinerețe și binevoise Dumnezeu a-l face să cunoască credința cea adevărată".

Iată povestea cu care se deschide una din cele mai pline de artă cărți ale lui Sadoveanu:

"Domnul Dumnezeu, după ce a alcătuit lumea, a pus rânduială și semn fiecărui neam.

Pe Țigan l-a învățat să cânte cu cetera și Neamțului i-a dat șurubul.

Dintre Jidovi, a chemat pe Moise și i-a poruncit: Tu să scrii o lege; și, când a veni vremea, să pui pe farisei să răstignească pe fiul meu cel prea iubit Iisus; și după aceia să îndurați mult năcaz și prigonire; iar pentru aceasta eu am să las să curgă spre voi banii ca apele.

A chemat pe Ungur cu degetul și i-a ales, din câte avea pe lângă sine, jucării: Iaca, dumitale îți dau botfori și pinteni și râșină să-ți faci sfârcuri la mustăți; să fii fudul și să-ți placă petrecerile cu soții.

S'a înfățișat și Turcul: Tu să fii prost; dar să ai putere asupra altora cu sabia.

Sârbului i-a pus în mână sapa.

Pe Rus l-a învrednicit să fie cel mai bețiv dintre toți și să se dovedească bun cerșetor cântăreț la iarmaroace" ...

Întrerupem aici, fiindcă restul nu ne mai interesează pentru scopurile noastre.

Cum orișicine-și poate da seama, e vorba de o bucată de folclor, căreia condeiul măestrit al lui Sadoveanu a știut să-i dea o cadență muzicală și un ton liric special. Din ea nu se poate scoate sau schimba vreo vorbă, altfel totul cade.

Slugi smerite ale Moscovei, reperiștii din câmpul literaturii, care la servilism adaogă și o doză excesivă de cretinism (l-ați văzut vreodată, de aproape, pe Beniuc?), au cugetat că de toate neamurile din lume se poate spune tot răul; de Ruși, nici măcar în glumă ori în ton de basm. Pentru aceasta, au eliminat din edițiile dela București ale "Baltagului" fraza cu Rusul *bețivan* și *bun cântăreț la iarmaroace*. Poporul, care i-a "liberat" pe Români (de Basarabia, de nordul Bucovinei, de petrol, de grâne, de independență națională și de demnitate), nu putea fi derâs nici chiar de Sadoveanu.

De noul caz de piraterie literară — sunt nenumărate, de ținut un dosar voluminos — am luat act controlând ultima traducere în italienește, comandată de Legația comunistă din Roma, a "Baltagului". Lipsește din ea tocmai pasajul incriminat. Natural, traducătorul, cunoscând proastele moravuri reperiste, ar fi avut datoria să consulte o ediție mai veche a romanului. Nu a făcut-o, însă, probabil fiindcă e om cu "famelie mare și renumerație după buget mică", iar gologanul reperist *non olet*.

Mircea POPESCU

GEO BOGZA

sau

DESPRE CONȘTIINȚA DECORATIVĂ

de Virgil IERUNCA

Cu prilejul împlinirii a șaisprezece ani de existență, Republica Populară Romînă se vede cântată într'un număr din organul partidului comunist, printre alții, și de Geo Bogza. Acesta își intitulează proza "În plin elan creator". Veți spune că e un fapt divers. Sau unul "popular". Și veți avea dreptate. Cu toate acestea trebuie adăogat un spor de înfiorare pentru prăpastia în care a căzut și decăzut acest fost mare scriitor român. Pentruce? Pentrucă Geo Bogza reprezintă poate cazul cel mai tipic al scriitorului care a trecut dela revoltă la osana, dela reportajul încruntat, colțuros, la imnul fără perdea. Această mutație este atât de desăvârșită, atât de rotundă, încât ea depășește cu mult cadrul literaturii și eticii scriitoricești pentru a constitui un exemplu definitiv de ceea ce înseamnă lașitatea ca stil de existență, rușinea ca modalitate nouă de a privi lumea. Îmi veți atrage desigur atenția că același lucru s'ar putea spune și despre Tudor Arghezi bunăoară. Nu tocmai. Arghezi a fost totdeauna un poet de curte, un sfetnic liric cara și-a potrivit până și răspărul, până și falsa lui etichetă de "poet blestemat". (Avem și noi blestemații noștri!) Nu același lucru se poate spune despre Geo Bogza. Aproape toată literatura lui, dinainte de regimul comunist, răsfrânge un fel protestatar de a nu-și veni în fire. Iar atunci când cântă și descântă Oltul – așa cum nimeni n'a făcut-o înaintea lui – Geo Bogza găsește în acest cântec-descântec o armonie pe care nu și-o află printre contemporani, un fel de înfrățire cu elementele, care-l scutește de comerțul cu oamenii. Geo Bogza se *împotrivește* sistematic, și nu totdeauna la modul estetic, chiar dacă s'ar găsi unii să-mi atragă atenția că a cânta Oltul și sexul cu același patetism, înseamnă – până la un punct – a amăgi situațiile. Și totuși există o coloare invectivă, dacă nu și un neîntrerupt poem-invectivă în toate scrierile lui care ne îndreptățesc să vedem în Geo Bogza pe unul dintre rarii scriitori care ar fi putut avea ceva de spus și de făcut de îndată de partidul comunist s'a instalat în România. Cu prestigiul trecutului său, nepătat din punct de vedere comunist, cu talentul său, Geo Bogza ar fi putut înjgheba în jurul lui, de pildă, o pleiadă de scriitori care să calce pe urmele cercului Petöfi dela Budapesta. El ar fi putut scuti cel puțin literatura română de scofala limbută și tiranică a unui Beniuc, de epica neputință a unor Jebeleanu sau Cicerone Theodorescu, de lirica învârteală a unor falsi scriitori ca Zaharia Stancu, pentruca să rămânem la arhetipuri. Chiar dacă planificarea conștiințelor, organizată cu atâta iscusință de eminența cenușie a politicii culturale, Leonte Răutu, ar fi văzut cu ochi răi o *prezență* a lui Geo Bogza, Răutu n'ar fi putut îngheța, până la urmă, literele românești în asemenea hal. Propaganda unui regim totalitar, dacă e urzită de eminențe cenușii, se duce, de fapt, cu cei care știu să țină un condei în mână, cu aceia care transced vocațiile de cenușă. Din primele ceasuri, Geo Bogza se instalează însă la Academie, cu fotoliul în sensul istoriei, și

continuarea în pag. 5

MIRCEA ELIADE: GLOSSARIUM

O IMAGINĂ PRIMORDIALĂ

Scriu, ca și în alți ani, așezat la aceastâ măsuță, pe balcon, privind spre parcul hotelului Megiorato. In fața mea, înconjurată de cedri uriași, o înaltă magnolie, fără flori. Va înflori a doua oară către sfârșitul lunii.

De unde izvorăște deodată sentimentul acesta de beatitudine și seninătate? Parcă aș regăsi ceva prețios, pe care l-am rătăcit de mult. Privesc fascinat magnolia și încerc să înțeleg ce se întâmplă cu mine. Câteva vrăbii ciripesc printre frunze. Pe ramura de sus, două vrăbii rămân o clipă față în față. Una agitându-se, ciugulind – cealaltă calmă, nemișcată. Să fie, oare, bine știuta imagină din Upanishade, Arborele Vieții cu cele două paseri, una "acționând" și celaltă "contemplând"? Dar tema aceasta e mai veche, e indo-iraniană (și din iconografia iraniană se prelungește atât în arta populară europeană cât și în ornamentația tradițională a covoarelor orientale). Motivul Arborelui cu cele două paseri se regăsește dealtfel în protoistorie. Mi-am propus mai de mult să scriu un studiu asupra acestui simbolism arhaic. Dar de ce m'a mișcat atât de adânc imagina vrăbiilor în magnolia? Ce înțeles secret a dezvăluit ea, fără să-mi dau seama, căci "revelația" a avut loc în străfundurile ființei mele? Mă trezesc reamintindu-mi texte indiene la care nu mă mai gândisem de treizeci de ani. Imi dau încăodată seama cât de "concretă" a fost speculația indiană la începuturile ei, indisolubil legată de imagini și gesturi.

HÂRTII LA KILOGRAM

Voiam să citesc actele procesului lui Giordano Bruno. Există o copie a întregului dosar, descoperită de Angelo Mercati în arhivele personale ale Papei Pius IX, și publicată de el în 1942. Dar originalul a dispărut, și iată în ce împrejurări. Manuscrisul făcea parte din Arhivele transportate la Paris din ordinul lui Napoleon. Acolo, acele mii de documente au zăcut uitate în nu mai știu ce pivniță, până ce într'o bună zi au fost vândute la kilogram unei fabrici de hârtie...

"BISERICA" AFRODITEI

Primesc o lungă scrisoare dela un necunoscut, Warren H. Keith. Imi scrie din New York. A studiat la Divinity School din Chicago ca să devină pastor baptist. Dar curând după aceia a înțeles că vocația lui religioasă era alta. "M'am convins că adevărata chestiune nu este ce va face lumea cu Christos, ci ce va face cu Aphrodita". Creștinismul nu răspunde la întrebarea: cum ar putea fi divinizată dragostea trupească și romantică, astfel ca să se fundeze o etică și o estetică a plăcerii și un nobil cult al trupului. El, Warren H. Keith, nu mai acceptă tradiția religioasă patriarhală a judeo-creștinismului. "De ce trebuie să fie conceptul unei Suveranități Divine bazate pe forță și judecată mai nobil decât conceptul unei Suveranități Divine bazate pe iubire și frumusețe?"

Este o scrisoare de două pagini, în care, printre altele, îmi spune că a publicat o carte, *Divinity as the Eternal Feminine*, și că a colaborat cu Rev. Gleb Botkin, fundator, și preot al Bisericii Afroditei, – de care totuși s'a separat. Pentrucă a citit *Yoga* mea și a descoperit că sexualitatea este încă sacralizabilă în tantrism, mă întreabă dacă l-aș putea pune în contact cu un yogin tantric. "Sunt dispus să-i devin discipol în Yoga, dar nu-i voiu putea plăti onorarii". Dealtfel, e sigur că reînvierea cultului într'o Zeiță va trebui să țină seama mai mult de Orientul Apropiat decât de India.

Mme BLAVATSKY ET Cnia

Am scris de dimineața până seara la conferința pentru Princeton. Am încercat să pun în lumină simbolismul religios (evident, inconștient) al iubirii pentru "Natură" în secolul 19, precum și al diferitelor ideologii "materialiste", al credinței că totul va fi rezolvat când "știința" va izbuti să descifreze "enigmele Naturii". Setea aceasta de a atinge izvorul izvoarelor, începutul începuturilor, de a pătrunde în străfundurile materiei și a identifica "germenele", atomul, de unde toate au luat naștere – prelungește setea de *primordial* și de arhaic a umaniștilor și filozofilor Renașterii italiene.

Sincronisme interesante, pe care le-am remarcat încă din tinerețe, și asupra cărora am revenit de nenumărate ori în cursurile mele la București și la Chicago. Bunăoară, asta: fenomenele de mediumnitate sunt cunoscute, în Occident, încă din Vechiul Testament – dar numai către 1850 a luat naștere spiritismul, adică: tehnica (și ideologia) *dovezilor* că există o viață de după moarte; axioma că aceste dovezi trebuie să fie *materiale* (mese ridicate, zgomote, obiecte "materializate", fantome care pot fi fotografiate, etc.); stabilirea unui mijloc de comunicare cu spiritele bazat pe *numere* și *zgomote fizice*. "Nemurirea sufletului" era înainte o problemă filozofică. Spiritismul introduce criteriul științelor experimentale, pentru demonstrarea, prin manifestări *fizice*, a post-existenții sufletului. Obsesia *probelor tangibile*, superstiție de origini științifice.

Deasemenea, cât de "sincronică" e Mme Blavatsky pozitivismului și evoluționismului din a doua jumătate a sec. 19. Introduce "evoluția" în așa zisa doctrină orientală secretă – când se știe că gândirea indiană, și în general cea orientală, se refuză total evoluției. "Mesagiile" pe care i le trimeteau misterioșii Mahatma se "materializau" instantaneu, în fața ochilor celor inițiați. E curios că aceste "materializări" au contribuit considerabil la convertirea unui Olcott sau Leadbeater la Teozofie...

MODA IN CULTURĂ

La 13 Iulie 1511, umanistul italian Jerome Aleandre scria unui prieten, despre lecțiile pe care le făcea la Paris. Vorbea despre Ausonius. Și avea peste două mii de ascultători – rectori, teologi, juriști, directori de colegii, profesori, consilieri, avocați regali, etc. Conferința a durat două ceasuri și jumătate, și, scrie Aleandre, deși era o căldură sufocantă, nimeni nu arăta obosit. Dimpotrivă, după ce a terminat conferința, publicul a rămas pe loc, ca și cum ar fi așteptat să continue...

Și toate acestea, pentru a asculta ce are de spus un umanist italian despre un poet latin de mâna treia... Dar *asta* interesa atunci elitele. Așa cum interesa, în 1945–46, existențialismul lui J. P. Sartre tineretul parizian.

PROF. DR. RIBBECK

Din scrisoarea lui Nietzsche către Rohde din 4 August 1871 aflu de un oarecare Ribbeck, profesor de filologie la Kiel. Trebuie să rețin numele acesta. E util în discuțiile cu "savanții". Intr'adevăr, Ribbeck citise *Origina tragediei* – dar într'o scrisoare către Rohde, refuzase s'o ia în serios, spunând că nu e bazată pe "mărturii și dovezi".

Ce e mai amuzant în povestea asta e că Ribbeck avea, poate, dreptate dar, *în cultură*, a triumfat Nietzsche. Creiator de cultură n'a fost spiritul filologic, ci divinația, pathosul, imagnația – într'un cuvânt, *Eroarea* (cu majusculă, și subliniat).

CUM S'AR PUTEA SCRIE O CARTE

A medita și filozofa asupra mitologiilor și religiilor "primitive" așa cum filozofau Nietzsche și Rohde asupra credințelor și creiațiilor grecești – acesta e sensul secret al cărții mele.

In fond, înainte de a sombra definitiv, cultura occidentală *trebuie* să redescopere, și să proclame, toate modurile de a fi ale omului. Datoria mea e să arăt grandoarea, uneori naivă, alteori monstruoasă, tragică, a modurilor de a fi arhaice.

DE LA MITOLOGIA AUSTRALIANĂ LA JAMES JOYCE

Miturile australiene sunt de o mare simplitate. Pentru un cititor occidental, sunt monotone, plicticoase, insipide. Ai impresia că nu se întâmplă nimic *important;* în orice caz, nimic nu amintește pathosul și măreția miturilor polineziene sau nord-americane. Tema e cam aceiași: un Erou ancestral apare (de obiceiu de sub pământ) și pornește într'o anumită direcție. Umblă, umblă, întâlnește la răstimpuri alte personagii mitice, împlinește anumite ceremonii (extraordinar de simple) pe care le repetă și astăzi Australienii, civilizează tribul respectiv (introduce regulile matrimoniale, riturile inițiatice, etc.) și într'o bună zi dispare, de obiceiu sub pământ, sau se transformă într'o stâncă. Ceeace e caracteristic, e faptul că acești Eroi mitici umblă necontenit, călătoresc pretutindeni, și lasă peste tot "urme" ale trecerii lor. Aceste itinerarii primordiale constituiesc temeiul mitologiei tribale. Ele sunt revelate, în mare secret, neofiților – în timpul inițierii.

Și deodată îmi aduc aminte că tot așa se întâmplă lucrurile și în *Ulysse* al lui James Joyce. Bloom, Stephen Dedalus, nu fac altceva decât să umble, oprindu-se la răstimpuri, dialogând, amintindu-și, satisfăcându-și nevoile trupești – dar nimic grandios, dramatic nu se întâmplă. Fantastica aventură a homericului Ulisse e redusă, în Dublinul dela începutul secolului, la o rătăcire banală, nedramatică. Și totuși, pentru James Joyce, și mai ales pentru cititorii și admiratorii lui, aceste nimicuri iau proporții gigantice. Un *univers* întreg se construiește pe neștiute, din toate aceste vagabondaje, reverii și discuții. Fiecare detaliu capătă semnificație și "greutate". Simt că analogia aceasta între cea mai săracă mitologie arhaică și cel mai semnificativ roman al secolului XX are un sens mai adânc, pe care nu-l "realizez" acum. Romanul occidental – Balzac, Tolstoi, Dostojevski, Dickens, Proust – l-ași compara (din punct de vedere *epic*) cu *marile* mitologii ale Polineziei, Indiei, Greciei, etc. Degenerarea și dispariția acestor mitologii deschide drumul către filozofie și literatură. Te-ai fi așteptat ca "degenerarea și dispariția" romanului *epic* să ducă tot către filozofie. Dar James Joyce ne reîntoarce la monotonia încărcată de semnificație religioasă a rătăcirilor Eroilor australieni. Ne minunăm și admirăm, precum Australienii, că Leopold Bloom s'a oprit într'o cârciumă și-a cerut o bere...

"INȚELEPCIUNEA EGIPTEANĂ"

Cât erau de însetați umaniștii italieni de o doctrină sacră și străveche, de o tradiție ocultă primordială, precedând revelația mozaică!..

Exaltarea "înțelepciunii egiptene", așa cum o transmisese *Corpus Hermeticum*, constitue în cea însăși o întreagă mitologie. Căci, evident, acel "Egipt primordial" pe care umaniștii italieni îl găseau în *Pimandres*, corespundea, de fapt, sincretismului helenistic-creștin din sec. II–III d. Ch. Dar e semnificativă *setea* umaniștilor după o "revelație" primordială, care să le îngăduie primirea lui Platon și a lui "Hermes Egipteanul" în sânul creștinismului.

Când, pe la 1460, Cosimo de Medici a cumpărat manuscrisul grecesc al lui *Corpus Hermeticum*, i-a cerut lui Marsilio Ficino să-l traducă pe loc. Ficino nu se apucase încă de traducerea manuscrisului lui Platon și Plotin, pe care i le încredințase Cosimo. Totuși le-a dat deoparte, și a început să traducă *Corpus Hermeticum*. L-a tradus în câteva luni, în 1463, un an înainte de moartea lui Cosimo. Numai după aceia s'a apucat de traducerea dialogurilor lui Platon. *Corpus Hermeticum* a fost, de fapt, prima traducere efectuată și publicată de Marsilio Ficino. Bătrânul Cosimo ținea cu orice preț să cunoască această "revelație" înainte de a muri.

Asemenea detalii sunt deobiceiu trecute cu vederea. Și totuși *Corpus Hermeticum* a jucat un rol considerabil, timp de două secole. Intreaga Renaștere italiană e impregnată de "hermetism", ocultism și "Egiptianism". Când, acum 34 de ani, studiam la Roma pe Giordano Bruno și Campanella, pentru teza de Licență, voiam să pun în lumină tocmai lucrurile acestea: că "hermetismul" Renașterii trebuie înțeles ca o reacție împotriva raționalismului medieval, crescut sub semnul lui Aristotel; că pasiunea pentru "ocultism" și "magie" trădează nesatisfacția față de "provincialismul" romano-catolic, trădează setea umaniștilor pentru o doctrină universală și primordială, revelată cu mii de ani înainte de Moise, Pitagora și Platon

Toate acestea ar merita să fie reluate și adâncite într'o zi.

CĂRȚI:

ORESTE POPESCU: ENSAYOS DE DOCTRINAS ECONOMICAS ARGENTINAS, Belgrano, Echeverria, Gesell. La Plata 1963.

De acelaș autor:

El sistema económico en las misiones jesuíticas, Ed. Pampa Mar. Bahía Blanca, 1952

El pensamiento social y económico de Esteban Echeverría, Ed. Americana, Buenos Aires, 1954.

Introducción a la ciencia economica contemporanea, 2a ed. Ed. Ariell, Barcelona, 1963.

Ensayos de economia de empresa, Ed. El Ateneo, Bs. Aires, 1961

Investigaciones Economicas 1962–1963. Ed. Universidad Industrial de Santander, Bucaramanga, 1963, mineogr.

CORNELIU Z. CODREANU, Insemnări. Cu un cuvânt-înainte de Ilie Gârneață. Editura Pământul Strămoșesc, 1963. 50 pagini in 8.

CALENDARUL "CANDELA", pe anul Domnului 1964. Publicat pentru Românii din Statele Unite, Canada și Refugiu, de Episcopia Ortodoxă Română din Canada și Emisfera de Vest. 60 pagini in 8.

REVISTE:

INTAMPINARE, în adevăr și dreptate. München, Decembrie 1963, 40 pagini (La multiplicator). Editor: Traian Boeru, München, Herzogstrasse 3.

PSALMUL 97

1. (Psalm)
Cântați Domnului cântare nouă,
că lucruri minunate a săvârșit.
Dreapta sa și brațul său cel sfânt
i-au pregătit victoria.

2. Cunoscută a făcut Domnul mântuirea sa;
înaintea neamurilor a descoperit
dreptatea sa.

3. Adusu-și-a aminte de bunătatea și de
statornicia sa
pentru casa lui Israel.
Văzut-au toate marginile pământului
mântuirea cea dela Dumnezeul nostru.

4. Isbucnească în strigări, pentru Domnul,
tot pământul,
veseliți-vă, bucurați-vă [și] psalmodiați!

5. Psalmodiați Domnului cu chitară,
cu chitară și sunet de harfă.

6. Cu trâmbițe și sunet de bucium:
isbucniți în cântări înaintea
împăratescului Domn.

7. Vuiască marea cu tot cuprinsul ei,
lumea și cei ce locuesc în ea.

8. Bată din palme râurile,
toți munții să chiue de bucurie

9. Inaintea Domnului, că vine,
că vine să împărățească pe pământ.
Să împărățească în lume cu dreptate,
peste popoare cu nepărtinire.

(Traducere de Octavian Bârlea și George Racoveanu, după LIBER PSALMORUM. Nova e textibus primigeniis interpretatio latina cum notis criticis et exegeticis. Roma 1945).

DIN NOAPTE

din noapte
mi-am făcut aripă
din ziuă ochi
dumnezeești...
Plutind pe – oceanele tăcerii
o, suflete, cum mai trăești?

VII SCHELETELE

Vii scheletele
umbre...
Innot prin Siberie
gheţară
amară...
In lanțuri
bătute...
Foamea din icoane
geme...

Vii scheletele
abia se târăsc
cu putrezi
pletele...
Cu dorul
cu moartea
fiorul...
Vii scheletele...

PE LA PORȚI DE STELE

Pe la porți de stele colind
pe – acolo pe unde
durerile ning
și îngeri se sting...
Pe la porți de stele...

Al. PETRU SILISTREANU

A apărut:

München, Nr. 2, 1963, 170 pagini in 8°.

Cuprinsul:

HELENE VACARESCO: La vie d'Enachitza Vacaresco
AL. GREGORIAN: Inscripţie pe humă
ŞTEFAN BACIU: Colţ de stradă în Bucureşti
MIRCEA ELIADE: Şanţurile
HORIA STAMATU: Colind
PAUL MIRON: Exil
GEORGE RACOVEANU: Omorîrea lui Robete
I. G. DIMITRIU: Făt-Frumos către Ileana Sânziana
AL. PETRU SILISTREANU: Cui să-i spui?
J. N. MANZATTI: Don Juan
VASILE POSTEUCA: Sărutând un bulgăre de lut
NICOLAE NOVAC: Anotimpuri
MIHAI NICULESCU: O singură linişte
VIRGIL IERUNCA: Ora exactă
YVONNE ROSSIGNON: Sunt, între muguri
ANTOANETA BODISCO: Atlantica
IONEL MILOŞ: Variaţii despre fericire sau versuri nefericite
THEODOR SCORTESCU: Simple note
GEORG DROZDOWSKI: Traduceri în limba germană din Eminescu, Şt. O. Iosif, Vintilă Horia
VINTILA HORIA: Traducere în româneşte din T. S. Eliot
VICTOR BUESCU: Traduceri în româneşte din Properţiu

NEGRU PE ALB: *Cronici, idei, fapte*
EUGEN LOZOVAN: Al. Odobescu la Copenhaga; HORIA STAMATU: Scriitorul angajat; MONICA LOVINESCU: C. Stere, ostracizatul; *MIRCEA POPESCU: Vitalitatea romanului românesc*; MONICA LOVINESCU: Riscurile unei antologii oficiale; ARON COTRUS: Scrisoare deschisă lui Mihail Sadoveanu; NICOLAE NOVAC: Câteva consideraţii despre Aron Cotruş şi opera sa; I. G. DIMITRIU: In Memoriam (Sever Pop).

Recenzii: EUGEN DRAGUTESCU (Maria Găzdaru, Ţara de departe); I. G. DIMITRIU (Basil Lăpădat, Jorge Coşbuc); MIHAI NICULESCU (Mircea Eliade, Nuvele); ANTOANETA BODISCO (Horia Stamatu, Recitativ); NICOLAE NOVAC (Vasile Posteucă, Catapeteasmă bucovineană); I. G. DIMITRIU (Dumitru Nimigeanu, Însemnările unui ţăran deportat din Bucovina); MIRCEA POPESCU (Ofrandă); I. G. DIMITRIU (Hans Diplich, Rumänische Lieder); I. G. DIMITRIU (Artur Maurer, Die Mundart von Burgberg); I. G. DIMITRIU (Ştefan Lucaciu, Însemnări istorice în jurul Unirii Principatelor şi a domniei lui Cuza); MIRCEA POPESCU (Pamfil Şeicaru, Istoria partidelor naţional, ţărănist şi naţional-ţărănist); MIRCEA POPESCU (George Uscătescu, Profetas de Europa şi El tiempo de Ulises); NICOLAE NOVAC (James Dugan & Carrol Stewart, Ploeşti); CONSTANTIN SPOREA (The education of a Russian Statesman); CONSTANTIN SPOREA (Agrarumwälzung in Osteuropa); CONSTANTIN SPOREA (Das Schicksal der Deutschen in Rumänien); CONSTANTIN SPOREA (Wirtschaftswissenschaftliche Südosteuropa-Forschung, Grundlagen und Erkenntnisse).

ANEXE (Activitatea Societăţii Academice Române)

Bogat ilustrată. Reproduceri în colori. Frontispicii şi vignete cu motive din covoare româneşti. Ornamentarea e operă de echipă
Se poate cere la: *Mons. Dr. Octavian Bârlea*, 8 München 8, Preysingstr. 83, Bundesrepublik Deutschland.

Aurel C. POPOVICI

de LUCIAN BLAGA

Nu vom vorbi aici despre omul politic ale cărui prevederi au fost întrecute de vremuri, ci despre gânditorul uitat ale cărui vederi mai pot să reînvie. Cartea lor cu titlul tranşant: "*Naţionalism sau democraţie*" are darul să fie astăzi – în criza acută şi prea puţin prevăzută prin care trece democraţia de pretutindeni – mai actuală decât oricând; totuşi numele lui Popovici clipeşte tot mai rar în amintirea noastră. A intervenit o foarte nedreaptă uitare între mormântul din Elveţia si preocupările agitate şi nervoase ale intelectualităţii româneşti de după războiu. Revista aceasta şi-a însuşit prin programul ei şi frumuseţea unei datorii: să reînvie anumite figuri prin a căror simplă sau tragică mască a vorbit geniul locului. Aurel C. Popovici e fără de îndoială cea mai impozantă personalitate intelectuală răsărită din peisagiul Banatului; dimensiunile interioare ale apariţiei sale ne îngăduie să-l vedem între alte câteva umbre proiectându-se chiar dincolo de acest orizont pe podişul cel mai înalt al gândului românesc. Ca gânditor A. C. Popovici, colindătorul prin multe ţări şi veşnic nemulţumitul căutător de patrie, a fost de sigur – un "diletant", dar un diletant în cel mai bun sens al acestui cuvânt, în sensul adâncit în care unul din mărturisiţii săi măieştri, H. St. Chamberlain, se numeşte singur un diletant, adică un vrăşmaş al spiritului de specialitate, un harnic cititor în toate domeniile şi nu un cărturar cu creerul colbuit, un suflet întreg – violent angajat în lupta vieţii – un om de vaste concepţii, un iubitor de sinteze culturale mai mult sau mai puţin provizorii, o personalitate cu sângele imbibat de idei îndelung muncite, un spirit care se credea chiemat să făurească destine nu numai pentru sine ci şi pentru alţii. Volumul său de articole, apărut acum cincisprezece ani, are subtitlul: *o critică a civilizaţiunii moderne*.

Ideile despre civilizaţie şi cultură şi le formase din paginile acelei cărţi ce avu darul ca să stârnească atâta discuţie pe la 1900: *Die Grundlagen des neunzehnten Jahrhunderts*. Teoria raselor venea ca un sprijin de mult căutat pentru naţionalismul său integral, iar aristocratismul intelectual al autorilor săi favoriţi *Chamberlain* şi anonimul lui *Rembrandt als Erzieher* a întărit şi mai mult instinctiva lui oroare de democraţie. Totuşi nu s'ar putea spune că doctrina naţionalistă şi antidemocrată şi- ar fi luat-o de-a-gata de aiurea. Ideile care circulau fascinant formulate de alţii, au găsit în el un teren dinainte desţelenit de propria lui gândire. Doctrina lui A. C. Popovici e derivată, în privinţa aceasta nu încape discuţie şi nu e nici o greutate ca s'o urmăreşti până la izvoare, mai ales că el are o conştiinţă exemplară a citatului. Dar se impune o precizare: Popovici a asimilat nu fără dramatism ideile altora şi apoi le-a impestriţat cu anume elemente locale, care înseamnă neapărat o îmbogăţire. Ar fi de sigur interesant să se urmărească odată alchimia ciudată a acestui amestec de universalitate şi particularism, care se găseşte în articolele de sinteză ale lui Popovici. Kant e adeseori citat alături de un proverb românesc aşa ca să nu ştii cui să-i atribui o mai mare înţelepciune. Cronicarii noştri sunt traşi la contribuţie cu aceeaşi încredere ca orice alte celebrităţi străine; numele lui Golescu e aruncat în cumpănă între Schopenhauer şi Burke, iar înţelepciunea olimpică a lui Goethe e adesea invocată numai fiindcă din întâmplare verifică o zicală anonimă a ţăranului din Banat. Această curioasă îmbinare de filosofie universală şi de folclor românesc dau articolelor sale un aer grav şi naiv, dogmatic şi pitoresc în acelaş timp. Am scris în numărul trecut al revistei despre înalta cultură etnografică a bănăţeanului în asemănare cu a Românilor din celelalte regiuni. În răstimp am recitit articolele lui A. C. Popovici; fără să ne aşteptăm, ne-am convins cât de "bănăţean" a rămas până la urmă acest gânditor. Interesul etnografic şi dragostea de folclor, aproape ipertrofic crescute, sunt o trăsătură caracteristică a scriitorilor şi compozitorilor bănăţeni. Faptul se esplică de sigur prin aceea că însăşi cultura barocă a poporului de aci reprezintă extrema diferenţiare a etnografiei româneşti. Ca o verificare a tezei noastre ne întâmpină felul de a gândi al lui Popovici. Întâia oară un gânditor român utilizează proverbul poporal cu o insistenţă impresionantă, alături de aforismele marilor filosofi. În dragostea sa de etnografie şi folclor, Popovici nu se sfieşte (o inexplicabilă îndrăzneală pentru timpul său), ca să accepte chiar şi superstiţia ca un important element de "cultură". Cât de mult iubea el "etnograficul" reiese mai limpede din visul său de a vedea pe orăşeni îmbrăcaţi în port ţărănesc, stilizat. Idealul său cultural e reacţionar, aristocratic-ţărănesc, naţional şi potrivnic democraticei nivelări amorfe. De altfel iată ce ne spune el într'unul din articolele sale:

"Dacă aş fi eu ministru de instrucţie . . . aş crea o catedră de filosofie practică a poporului român, o altă catedră de filosofie a religiunii pe baza concepţiilor lui proprii creştine; o catedră de filosofie a politicei poporului român în legătură cu faptele caracteristice şi hotărîtoare ale istoriei naţionale; alta de morala lui practică, cum s'a desvoltat organic legată de creştinism; o catedră de estetică naţională pe baza artelor existente în popor: poezie poporală, port naţional, arte decorative, stil arhitectonic ş. a.; o catedră de credinţele poporului în materie de medicină: buruienile întrebuinţate de el şi felul de întrebuinţare, chiar rostul descântecelor băbeşti, de care toţi fanfaronii "ştiinţifici" râd, ca nişte imbecili, fiindcă habar n'au de enorma putere curativă a momentelor psihice…"

Pentru el, cultura nu poate exista decât în forma particulară, naţională. Concepţia aceasta despre cultură era luată din atmosfera timpului, dar în deosebire de alţi doctrinari ai naţionalismului cultural Popovici are o concepţie cu mult mai "etnografică" despre cultură. Esenţialul în cultură e, după el, partea ei de origină anonimă, poporală; restul culturii e acceptat doar în măsura în care vine să stilizeze sau simplu să confirme creaţia anonimă. Germanului Nietzsche, gânditorul nostru nu-i poate ierta un lucru: că nu s'a făcut teolog, pentru a apăra "superstiţiile" creştine ale poporului său.

În cultura noastră, Aurel C. Popovici, europeanul bănăţean, e cel dintâiu şi cel mai consecvent reprezentant al aristocratismului ţărănesc. Şi prin aceasta, încă mult timp o apariţie de palpitant interes.

(Articol publicat în revista "Banatul", Timişoara 1925).

RUGĂ

Doamne fă din suferinţă
Pod de aur, pod înalt
Şi din lacrimă velinţă
Ca'ntr'un pat adânc şi cald.

Din lovirile nedrepte,
Faguri facă-se şi vin
Din înfrângeri scări şi trepte
Din căderi urcuş alpin.

Din otrava dată'n cană
Fă mătănii ce nu pier
Şi din fiecare rană
O cădelniţă spre cer.

Iar din orişice dezastru
Sau crepuscul stins în piept
Doamne fă lăstun albastru
Şi fă înger înţelept.

(Din volumul OFRANDĂ, poezii din închisori. Colecţia Dacoromania, Madrid 1963).

Tout le monde savait en Roumanie – et c'est pour ce motif que le parti communiste roumain comptait à peine mille adhérents, dont la plupart des étrangers – ce qui se passait à l'est, mais nous considérions le communisme comme une affaire concernant les Russes. S'ils souffraient dans les camps et les prisons et s'ils avaient Staline, c'était à eux de s'en débarrasser. Et pour empêcher que cette calamité puisse dépasser les frontières du voisin oriental, on était tous nationalistes et chrétiens, opposés doctrinalement à la doctrine qui avait transformé en peu d'années tout un peuple en une masse d'esclaves tremblants et affamés. Et on était, évidemment, contre tous ceux qui professaient chez nous la doctrine du mal, et on essayait de s'allier, en Occident, avec n'importe quel mouvement dont le but essentiel était l'anti-communisme. C'est dans ce sens qu'il faut parler du nationalisme roumain, qui ne fut ni fasciste, ni national-socialiste, même à l'heure des excès, car ce nationalisme n'avait d'autre but que d'empêcher le communisme de se répandre en Europe. Notre résistance ne faisait que répéter la longue résistance de nos ancêtres qui permit à l'Occident de se développer en paix, à l'abri des Tartares et des Turcs, dont nous avons toujours endigué la marée.

(Vintila HORIA, Giovanni Papini, p. 128)

POLITICĂ CU DOUĂ MĂSURI

Uniunii-Sovietice, de înseşi Statele-Unite, n'a putut însemna nicio clipă, în ochii Americanilor, recunoaşterea comunismului sovietic, ci a poporului rus, care nu poate fi ignorat în complexul actual al lumii. Lipsa la cântar nu poate fi recomandabilă nici în politică. Cu atât mai mult că recunoaşterea Sovietelor comuniste, care s'ar putea justifica *in extremis* prin supoziţia consimţământului aparent al poporului rus la regimul comunist ce-l guvernează, nu este valabilă şi pentru sateliţii Sovietelor, cu toate că şi aceştia au fost recunoscuţi de Statele-Unite, cu implicita lipsă la cântar în favoarea acestora. Încât, curmarea absurdităţii excluderii Chinei dela obligaţia răspunderilor ei pe scena politicii internaţionale a trebuit să vină, aşa sau aşa. Cât mai de vreme, cu atât mai bine. Răul şi pericolele incluse în recunoaşterea ei, declanşată de Franţa, dar care va fi în curând şi inevitabil generalizată, inclusiv de Statele-Unite, nu vor fi mai mari decât cele ce-au decurs din recunoaşterea Sovietelor, şi nici decât cele ce-au rezultat, până acum, şi care mai vârtos ar fi rezultat în viitor, dacă China ar fi lăsată mai departe în afara răspunderilor ei în politica internaţională. Mai ales când, lucru deasemenea inevitabil, va fi şi ea, in viitorul apropiat, o putere nucleară. De sigur că Statele-Unite vor fi, destul de curând, recunoscătoare Franţei şi Generalului de GAULLE că le-au uşurat recunoaşterea Chinei de către ele înseşi. Statele-Unite vor putea fi astfel eliberate din absurda "Sackgasse" politică, altfel fără de ieşire, în care s'au înfundat singure. Aşa că ciuda Americanilor împotriva Generalului de GAULLE nu vine – judecând lucrurile la rece – din actul propriu zis al recunoaşterii Chinei comuniste; ci din *procedura antisatelită* a Şefului Statului Francez. De acord că Generalul de GAULLE ar fi trebuit să pună chestiunea, în prealabil, în desbaterea Consiliului NATO-ului, din care Franţa face doar parte. Pentru acesta ar fi fost necesară însă o altă atmosferă în acest for, o atmosferă de asociaţie sincer liberă şi de egalitate camaraderească între partenerii Organizaţiei Nord-Atlantice, alta deci decât ambianţa de satelitism, în care Generalul de GAULLE n'a putut accepta să i se rezerve Franţei locul doar pe strapontin.

DUMINECILOR și al SĂRBATORILOR DE PESTE AN

Traducere nouă, de Msgr. Octavian Bârlea, P. Joan Mateos S. J., George Racoveanu

Din epistola sfântului apostol Pavel
către Corinteni, cetire
(1 Cor. IV, 9–16)

FRAȚILOR, Dumnezeu ne-a rânduit pe noi apostolii să fim între oameni cei mai de pe urmă, ca niște osândiți la moarte; căci ne-am făcut priveliște lumii, îngerilor și oamenilor. Noi proști pentru Hristos, voi înțelepți în Hristos; noi slabi, voi tari; voi onorați, noi disprețuiți. Până în ceasul de acum noi suferim foame, sete și golătate; suntem batjocoriți și n'avem adăpost; ne ostenim lucrând cu mânile noastre; ocărîți fiind, binecuvântăm; izgoniți, răbdăm; huliți, răspundem cu blândețe. Am ajuns să fim gunoiul lumii, și tuturor lepădătură, până acum. Nu spre a vă rușina scriu acestea, ci spre a vă îndemna, ca pe fiii mei iubiți. Că de ați avea mii de dascăli în Hristos, n'aveți însă mulți părinți; căci prin Evanghelie pe voi eu v'am născut în Hristos Isus. De aceea vă îndemn: fiți următorii mei!

Din epistola sfântului apostol Pavel
către Corinteni, cetire
(1 Cor. I, 18–24)

FRAȚILOR, predicarea crucii nerozie este celor din pierzare iară nouă celor ce ne mântuim, puterea lui Dumnezeu este. Că s'a scris: «Pierde-voiu înțelepciunea înțelepților și priceperea celor pricepuți o voiu nimici». Unde este înțeleptul? Unde omul învățat? Unde sofistul veacului acestuia? Oare n'a prostit Dumnezeu înțelepciunea lumii acesteea? De vreme ce lumea prin înțelepciunea ei n'a cunoscut pe Dumnezeu în înțelepciunea lui, binevoit-a Dumnezeu ca prin nerozia predicării să mântuiască pe cei ce cred. Că Iudeii cer semne și Elinii înțelepciune caută, dar noi predicăm pe Hristos cel răstignit, Iudeilor sminteală, Păgânilor prostie; iară celor chemați, Iudei și Elini, pe Hristos, Puterea și Înțelepciunea lui Dumnezeu.

Din epistola sfântului apostol Pavel
către Corinteni, cetire
(1 Cor. IX, 19–27)

FRAȚILOR, deși față de toți liber, m'am făcut tuturor serv, ca mai mulți să dobândesc. Iudeilor m'am făcut Iudeu, ca pe Iudei să-i dobândesc; celor supuși Legii, ca un supus Legii – deși nu sunt subt Lege – ca pe cei de subt Lege să-i dobândesc; celor fără Lege, ca unul fără Lege – deși nu sunt fără legea lui Dumnezeu, ci subt legea lui Hristos – ca să dobândesc pe cei fără Lege. Neputincioșilor m'am făcut neputincios, ca pe cei neputincioși să-i dobândesc. Tuturor toate m'am făcut, ca pe unii cu orice preț să-i mântuesc. Și toate le fac pentru Evanghelie, ca și eu parte să am de ea. Nu știți că cei ce se întrec în stadion aleargă cu toții, dar numai unul ia premiul? Alergați, deci, așa fel ca să-l luați. Toți atleții dela toate se înfrânează; însă ei spre a lua cunună pieritoare; noi nepieritoare. Drept aceea, eu așa alerg, nu ca la întâmplare; așa lovesc, nu ca cel ce bate aerul; ci trupul meu mi-l chinuesc și mi-l robesc, ca nu cumva, fiind altora crainic, însumi să fiu făcut de rușine.

Din epistola sfântului apostol Pavel
către Corinteni, cetire
(2 Cor. XI, 21 – XII, 9)

FRAȚILOR, cu orice se mândrește careva – ca să vorbesc ca un neînțelept – mă pot mândri și eu. Sunt ei Iudei? Și eu! Sunt Israilteni? Și eu! Sunt din neamul lui Avraam? Și eu! Sunt slujitori ai lui Hristos? – Ca un smintit vorbesc – cu atât mai mult eu! Mult mai bogat în osteneli, de mult mai multe ori în temniță, peste măsură în bătăi, pe lângă moarte adeseori trecând. Dela Iudei am primit de cinci ori cele patruzeci fără una; de trei ori bătut cu vergi, odată împroșcat cu pietre, de trei ori am naufragiat, o noapte și o zi le-am petrecut în valurile mării. Foarte adesea în călătorii, primejduit de râuri, primejduit de tâlhari, primejduit de cei din neamul meu, primejduit de păgâni; primejduit în orașe, primejduit în pustie, primejduit pe mare, primejduit de frați fățarnici. În osteneli și trude, în privegheri de multe ori, în foame și sete, în postiri adeseori, în frig și golătate. Ca să nu mai vorbesc de altele: povara mea de toată ziua, grija de toate bisericile! Cine e neputincios, și eu să nu fiu neputincios? Cine se smintește, și eu să nu ard? Iar de trebue a mă făli, cu neputințele mele mă voiu făli. Dumnezeu și Tatăl Domnului Isus Hristos, cel ce este binecuvântat în veci, știe că nu mint!

Din epistola sfântului apostol Pavel
către Corinteni, cetire
(1 Cor. I, 26 – II, 2)

FRAȚILOR, priviți la voi cei chemați: nu sunt mulți înțelepți după lume, nu-s mulți puternici, nu-s mulți de bun neam; dar pe cele proaste ale lumii le-a ales Dumnezeu ca să rușineze pe cei înțelepți, și pe cele slabe ale lumii le-a ales Dumnezeu ca să rușineze pe cele tari; și pe cele de prost neam ale lumii și pe cele disprețuite le-a ales Dumnezeu, pe cele ce nu sunt, ca să strice pe cele ce sunt: ca nimenea să nu se fălească înaintea lui Dumnezeu. Dar dela Dânsul voi prin Isus Hristos sunteți; El dela Dumnezeu s'a făcut nouă înțelepciune și dreptate și sfințire și răscumpărare, pentruca, precum s'a scris: «Cel ce se mândrește, în Domnul să se mândrească». Și eu, când am venit la voi, n'am venit să vestesc vouă mărturia lui Dumnezeu în strălucirea cuvântului sau a înțelepciunii. Ci m'am hotărît să nu știu între voi altceva, fără numai pe Isus Hristos, și pe acesta răstignit.

Din epistola sfântului apostol Pavel
către Romani, cetire
(XII, 6–14)

FRAȚILOR, felurite daruri avem, după harul dat fiecăruia: E profeție? să o facă pe măsura credinței; e slujire? să slujească; e învățătură? să învețe; îndemn? să îndemne; cel ce dăruește, cu dărnicie să o facă; cel ce stă în frunte, să fie cu râvnă; cel ce face mila, cu bucurie să o facă. Fie dragostea voastră fără fățărie. Urîți răul, lipiți-vă de bine. Fiți voioși unii cu alții, din iubire frățească; în cinste unul pe altul mai mare ținând, în zel nelenevindu-vă, cu spiritul arzând, Domnului slujind, în speranță bucurându-vă, în necazuri răbdând, în rugăciune stăruind, la nevoile sfinților părtași, fiind, iubirea de străini cu grăbire urmând. Binecuvântați pe cei ce vă prigonesc; binecuvântați și nu osândiți!

Din epistola sfântului apostol Pavel
către Corinteni, cetire
(1 Cor. VIII, 8 – IX, 1)

FRAȚILOR, nu mâncarea ne va fi îndreptățire înaintea lui Dumnezeu. Că de mâncăm, câștig nu avem, și nici pagubă, de nu mâncăm. Dar luați aminte ca nu cumva îngăduința aceasta pe care o aveți să fie celor slabi sminteală. Că de te va vedea cineva, pe tine cel ce ai cunoștință, stând la masă în templu idolesc, oare, în cugetul lui de om slab, nu se va îndemna a mânca cele jertfite idolilor? Astfel cunoștința ta va fi spre pierzarea fratelui cel slab, pentru care a murit Hristos. Păcătuind așa împotriva fraților și rănind cugetul lor cel slab, împotriva lui Hristos păcătuiți. Pentru aceea, dacă prin mâncare sunt fratelui meu sminteală, nu voiu mânca în viața mea carne, ca să nu-i fiu sminteală. Oare nu sunt liber? Nu-s Apostol? Oare n'am văzut pe Isus Domnul nostru? Nu sunteți voi lucrarea mea în Domnul? Dacă pentru alții nu sunt Apostol, cel puțin pentru voi sunt; că sigilul apostoliei mele voi sunteți în Domnul.

Din epistola sfântului apostol Pavel
către Coloseni, cetire
(III, 12–16)

FRAȚILOR, ca niște aleși ai lui Dumnezeu sfinți și preaiubiți, îmbrăcați-vă în inimă milostivă, în bunătate, în umilință, în blândețe, în mărinimie; răbdați unul altuia și iertați-vă, de cumva se plânge unul împotriva altuia; precum Domnul a iertat vouă, asemenea și voi. Iar peste toate acestea dragostea, care este cingătoarea desăvârșirii. Și pacea lui Hristos să domnească în inimile voastre, că la ea ați fost chemați într'un singur trup. Fiți mulțămitori. Cuvântul lui Hristos să locuiască din belșug în voi; învățați-vă și îndrumați-vă unii pe alții, în toată înțelepciunea, cu psalmi, imne și cântări spirituale, cântând lui Dumnezeu cu mulțămită în inima voastră.

Din epistola sfântului apostol Pavel
către Timoteiu, cetire
(2 Tim. III, 10–15)

FIULE TIMOTEIU, mi-ai fost următor în învățătură, în umblare, în năzuințe, în credință, în mărinimie, în dragoste, în răbdare; în prigoanele, în pătimirile câte mi s'au făcut în Antiohia, în Iconia, în Listra. Câte prigoane n'am răbdat! Dar din toate m'a scăpat Domnul. Tot astfel, toți cari voesc a viețui cucernic în Hristos Isus prigoniți vor fi. Iar oamenii cei răi și înșelători vor spori în rău, amăgind și amăgindu-se. Dar tu rămâi în cele ce ai învățat și despre cari te-ai încredințat, știind dela cine le-ai învățat, și că de mic copil ai cunoscut sfintele scrieri, cari pot să-ți dăruiască înțelepciune spre mântuire, prin credința în Hristos Isus.

Din epistola sfântului apostol Pavel
către Timoteiu, cetire
(1 Tim. III, 13 – IV, 5)

FIULE TIMOTEIU, cei ce bine au diaconit, bună treaptă dobândesc și îndrăznire multă în credința cea în Hristos Isus. Îți scriu acestea deși am speranța că voiu veni degrab la tine; dar, de voiu zăbovi, ca să știi cum se cuvine a petrece în casa lui Dumnezeu, care este Biserica Dumnezeului cel viu, stâlpul și susținătorul adevărului. Cu adevărat mare este Taina credinței: că s'a arătat în trup, s'a adeverit prin Spirit, a fost văzut de îngeri, s'a vestit neamurilor, a fost crezut în lume, s'a înălțat în glorie. Spiritul spune lămurit: «În veacurile cele de apoi unii se vor depărta dela credință și vor lua aminte la duhurile amăgitoare și la învățăturile diavolești ale celor ce mint cu fățărnicie, având conștiință stigmatizată. Aceștia vor opri căsătoria, vor porunci a se feri de mâncări, făcute de Dumnezeu spre a fi luate cu mulțămită de credincioșii cari au cunoscut adevărul. Că tot ce a făcut Dumnezeu este bun, și nimic nu este de lepădat de e luat cu mulțămire: că prin cuvântul lui Dumnezeu și prin rugăciune se sfințește.

Din epistola sfântului apostol Pavel
către Galateni, cetire
(VI, 11–18)

FRAȚILOR, iată ce litere mari vă scriu cu mâna mea. Cei ce voesc să placă în lucrurile pământești, tocmai aceia vă silesc să vă circumcideți, numai ca să nu fie prigoniți pentru crucea lui Hristos. Că nici chiar cei circumciși nu păzesc Legea, ci vreau să fiți circumciși ca să se fălească cu trupul vostru. Mie însă nu-mi fie a mă făli decât în crucea Domnului nostru Isus Hristos, prin care lumea e răstignită mie și eu lumii. Căci nici circumcisia nu însemnează nimic, nici necircumcisia; ci făptura cea nouă. Și tuturor celor ce vor urma dreptarul acesta, pace și îndurare peste ei, și peste Israelul lui Dumnezeu. Deacum să nu mă mai necăjească nimenea, că eu semnul lui Isus pe trupul meu port. Harul Domnului nostru Isus Hristos cu spiritul vostru, fraților. Amin.

Din epistola sfântului apostol Pavel
către Galateni, cetire
(V, 22 – VI, 2)

FRAȚILOR, roada Spiritului este dragostea, bucuria, pacea, mărinimia, bunăvoința, bunătatea, cinstea, blândețea, înfrânarea; împotriva acestora nu este lege. Iară cei ce sunt ai lui Hristos Isus și-au răstignit trupul cu patimile și cu poftele. De trăim prin spirit, să fim următori spiritului. Să nu căutăm gloria deșartă, unii pe alții întărâtând, unii pe alții pizmuind. Fraților, chiar de ar cădea careva în greșală, voi cei duhovnicești îndreptați pe unul ca acesta în spiritul blândeței; și ia aminte asupra ta, ca nu cumva să cazi și tu în ispită. Purtați unul altuia sarcina, și așa veți plini legea lui Hristos.

Din epistola sfântului apostol Pavel
către Evrei, cetire
(IX, 11–14)

FRAȚILOR, venind Hristos, Arhiereul bunurilor viitoare, a intrat odată pentru totdeauna în sanctuar prin cortul mai mare și desăvârșit, nefăcut de mână omenească, adică nu din zidirea aceasta; și a luat răscumpărare veșnică nu prin sânge de țapi și de viței, ci prin propriul său sânge. Că dacă sângele de țapi și de tauri, dacă cenușa de junincă sfințește prin stropire pe cei pătați, curățind trupul, cu atât mai vârtos sângele lui Hristos – care prin Spiritul etern s'a adus pe sine lui Dumnezeu, jertfă neprihănită – va curăți cugetul nostru de faptele moarte, spre a servi lui Dumnezeu cel viu!

Din epistola sfântului apostol Pavel
către Corinteni, cetire
(1 Cor. VX, 20–28)

FRAȚILOR, Hristos a înviat din morți, pârga celor răposați. Că de vreme ce moartea printr'un om a venit, tot printr'un om și învierea morților. Precum toți mor în Adam, așa în Hristos toți vor fi chemați la viață. Însă fiecare la rândul său: Pârga Hristos, după aceea, la venirea lui, cei ai lui Hristos; apoi va fi sfârșitul, când va preda lui Dumnezeu și Tatăl împărăția, după ce va fi nimicit toată Căpetenia și toată Stăpânia și Puterea. Pentrucă se cade a împărăți El până ce va pune pe toți vrășmașii subt picioarele sale. Ultimul vrășmaș care va fi distrus e moartea, că «toate le-a supus subt picioarele lui». Iar când zice că toate sunt supuse, e limpede că toate, afară de cel care i-a supus lui totul. Și când totul îi va fi fost supus, atunci Fiul însuși se va supune Aceluia care i-a supus lui totul, ca Dumnezeu să fie totul în toate.

Din Faptele sfinților apostoli, cetire
(VI, 8 – VII, 5; VII, 47–60)

ÎN ZILELE ACELEA Ștefan, plin de har și de putere, săvârșea minuni și semne mari în popor. Dar s'au ridicat unii din sinagoga ce se chema a Desrobiților, și a Cirinenilor, și a Alexandrinilor și a celor din Cilicia și Asia, cari se certau cu Ștefan, dar nu puteau sta împotriva înțelepciunii și spiritului cu care el grăia. Atunci au plătit niște bărbați ca să spună: «L-am auzit pe acesta grăind cuvinte de hulă împotriva lui Moisi și a lui Dumnezeu». Și au întărâtat poporul, bătrânii și cărturarii. Și năvălind asupră-i l-au târît și l-au dus în sinedriu. Și au adus martori mincinoși cari ziceau: «Omul acesta nu încetează a grăi cuvinte de hulă împotriva acestui loc sfânt și împotriva Legii; l-am auzit zicând că acel Isus Nazarineanul va strica locul acesta și va schimba obiceiurile lăsate nouă de Moisi». Și privind la el toți cei ce ședeau în sinedriu, au văzut fața lui ca o față de înger. Și a zis arhiereul: «Sunt adevărate acestea?» Iar el a răspuns: «Fraților și părinților, ascultați; Dumnezeul gloriei s'a arătat părintelui nostru Avraam când era în Mesopotamia, înainte de a se fi așezat în Haran, și a zis către dânsul: «Ieși din pământul tău și din neamul tău, și vino în pământul pe care ți-l voiu arăta». Atunci Avraam, părăsind pământul Haldeilor, s'a așezat în Haran. Și de acolo, după ce a murit tatăl său, l-a mutat Dumnezeu în pământul acesta în care locuiți voi acum; iar în acest loc nu i-a dat în stăpânire niciun picior de pământ. Solomon i-a zidit templu, dar cel Preaînalt nu locuește în case făcute de mâna omului, precum zice Profetul: «Cerul este tronul meu, și pământul așternut picioarelor mele. Ce fel de casă îmi veți zidi voi mie, zice Domnul? Sau care este locul odihnei mele? Oare nu le-a făcut pe toate acestea mâna mea?» Tari în cerbice, inimi și urechi necircumcise, voi pururea ați stat împotriva Sfântului Spirit; precum părinții voștri, așa și voi. Pe care din profeți nu l-au prigonit părinții voștri? Au omorît pe cei ce înainte-vesteau venirea celui Drept, ai căruia vânzători și ucigași v'ați făcut voi, cari ați primit Legea prin mijlocirea îngerilor și n'ați păzit-o». Auzind cuvintele acestea, inimile lor turbau de mânie și dinții lor scrâșneau împotriva lui. Dar Ștefan, plin de Spirit Sfânt, cu ochii ațintiți la cer, a văzut gloria lui Dumnezeu și pe Isus stând de-a-dreapta lui Dumnezeu, și a zis: «Iată văd cerurile deschise și pe Fiul omului stând de-a-dreapta lui Dumnezeu». Ei, strigând cu glas mare, și-au astupat urechile, și au năvălit toți, ca unul, asupra lui. Și scoțându-l afară din cetate, aruncau asupra lui pietre. Și martorii și-au așezat hainele la picioarele unui tânăr ce se chema Saul, și aruncau cu pietre asupra lui Ștefan, care se ruga zicând: «Doamne Isuse, primește spiritul meu:». Și îngenunchind, a strigat cu glas mare: «Doamne, nu le socoti păcatul acesta». Și acestea grăind, a murit.

S'A ÎMPLINIT UN AN DE LA MOARTEA PRINCIPESEI IOANA A ROMÂNIEI

† 19 Fevruarie 1963

GEO BOGZA

toată fiinţa lui de vifornită şi neastâmpăr devine academie. Mai decorat decât oricare stakanovist, tocmai pentru a nu face ceva, Geo Bogza n'a făcut într'adevăr nimic. Scriitor decorat, conştiinţă decorativă, Geo Bogza n'a făcut decât discursuri de recepţie a minciunii. În toată această Românie împietrită de teroare, pârlită de frică, scufundată într'o permanentă feerie de ipocrizie de către intelighenţia ei disponibilă, Geo Bogza n'a luat şi nu ia condeiul decât rar, iar atunci când îl ia, e pentru a îmbălsăma, pentru a cădelniţa, pentru a sorcovi – totdeauna solemn – regimul. Geo Bogza scrie numai la zile mari. Geo Bogza şi-a strămutat răsvrătirea'n sărbătoare. În inima lui Geo Bogza – devenită academie – niciun ecou din nefericirea poporului român, niciunul din gemetele lui îngropate, niciun suspin, nici măcar o interjecţie.

Ascultaţi-l la cei şaisprezece ani de impostură festivă: "Nu ştiu cît timp va fi trecut pînă ce pămînturile locuite de strămoşii noştri au dobîndit numele de "Dacia Felix", dar sînt sigur că numai după cîţiva ani de la proclamarea republicii populare, toţi cei ce ne-au vizitat ţara nu s-ar fi putut să nu observe ce se petrece aici şi nu s-ar fi putut ca întrebaţi, odată întorşi acasă, ce este Republica Populară Romînă, să răspundă altceva decît că este un stat al oamenilor muncii". Exegetul Daciei Felix din anul de graţie 1963, nu e un amator de istorie antică sau de metafore moderne. El e un realist, el „argumentează" ceea ce afirmă, ce scrie "în plin elan creator". Şi ca să pricepem şi noi cum stă povestea cu "acest popor stăpîn pe propria lui soartă" *), Geo Bogza ne lămureşte de sus în jos: "În toamna trecută vizita tovarăşului Gheorghiu-Dej şi a altor conducători în diferite regiuni a făcut să treacă prin faţa ochilor noştri, ca într-un film, imaginile grandioaselor şantiere care schimbă încă o dată faţa ţării, ridicând pe întinderea ei atîtea fabrici şi uzine, construite la cel mai înalt nivel al tehnicei mondiale. Cu acest prilej ne-am dat seama, o dată mai mult, ce înseamnă un popor stăpîn pe propria lui soartă, cum este poporul nostru".

Ar fi nedrept totuşi să afirmăm că toată opera lui Geo Bogza constă în ode partinice, recitate pentru a ne convinge de fericirea căzută peste ţară. Nu. Geo Bogza a avut grijă să-şi întocmească vreo cinci-şase volume cu operele sale, cele mai multe din "anii împotrivirii". Numai că şi aici el dă dovadă de aceeaşi laşitate superioară, în care s'a înfăşurat până la nemăsură. Totul este epurat, cizelat, reconsiderat, uns cu toate alifiile sorocului. "Ţările de piatră, de foc şi de pământ" s'au transformat în nişte oaze de mâl, în nişte gubernii de fum, în nişte muşuroaie. Până şi această simfonie care a fost "Cartea Oltului" devine astfel neterminată. Din această carte scrisă cu atâta har, Geo Bogza a isgonit, printre atâtea şi atâţia, pe Zarathustra şi pe Dante pe care-i întâlnise unde va în cuprinsurile de basm ale Oltului. Ba chiar şi "sub-conştientul fantastic al Oltului" a fost cenzurat. Totul e acum foarte turbure. Numai laşitatea e senină, împăcată şi moale. Moale ca Geo Bogza.

Din această auto-cenzură, mai netrebnică decât timpurile, au mai scăpat, din fericire câteva fraze pe care Geo Bogza le scria în 1938 şi care figurează încă într'o ediţie dichisită şi oficială. Le scoatem la lumină pentrucă ele trec peste propria lor vreme. Ele mărturisesc pentru identitatea postumă a lui Geo Bogza: "Ca sub un blestem cădeau pe rînd, într'o ţară sau alta, oamenii care s'ar fi putut opune răstălmăcirii barbare ce se da rostului nostru pe pământ. Părea un vis urît, în care îţi mor toţi prietenii. Aşa cum stai în faţa unui om drag, care cu o zi înainte mai umbla pe stradă şi mai vorbise, fără să poţi înţelege ce s'a petrecut înlăuntrul lui, de rămîne nemişcat, dus pentru totdeauna de lângă tine, care nu mai poţi intra în niciun fel în legătură cu el, tot astfel ne aplecam în mintea noastră peste aceşti prieteni, fără să putem înţelege ce s'a petrecut înlăuntrul lor, cum a fost cu putinţă această înspăimântătoare, absurdă, monstruoasă preschimbare; mai de nepriceput, mai de neadmis decât moartea."

*) Poporul român

DUPA ÎNTAMPINAREA DE LA IERUSALIM

PATRIARHUL CĂTRE PAPA

Întâmpinarea celor doi apostoli ai vremii noastre – Papa Paul VI şi Patriarhul Atenagora – a depăşit chiar şi cele mai optimiste aşteptări. Ne aflăm în preziua unor răsturnări de "poziţii şi opoziţii". (Acatistele pe care episcopii greci le-au cântat în biserici, rugând pe Maica Domnului să zădărnicească refacerea unităţii Bisericii Fiului şi Dumnezeului Ei, nu au altă valoare decât aceea a biletelor în care femeile măritate se roagă la Maica Domnului să le ajute în întâlnirile lor cu amanţii).

Pentru istorica ei însemnătate, redăm aci fragmente din cuvântul Patriarhului către Papa:

"În Cristos Sfinte Părinte! De vreme ce prin dumnezeescul Har Vă aflaţi în acest pământ sfinţit prin faptele Domnului, preamărim pe Dumnezeu şi pe preasfânta Treime care ne-a îndreptat paşii şi ne-a chemat la această întâmpinare, în numele Său cel prea sfânt. Cu bucurie mare foarte în inimă şi însufeţit de sentimente frăţeşti păşim la această întâmpinare cu prea iubita Voastră Sfinţenie. – Faptul că această întâlnire a noastră se petrece în acest ceas cu dumnezeeasca asistenţă îl socotim drept eveniment de o însemnătate şi o importanţă extraordinară pentru istoria şi viaţa Bisericii. Noi dorim din toată inima Noastră, ca bunele intenţii care, de amândouă părţile, s'au făcut atât de arătate în vremea din urmă şi acum se confirmă, – ca această binecuvântată întâmpinare şi îmbrăţişare să fie preludiul unei reciproce uniri şi a unei desăvârşite supuneri sfintei vreri a lui Dumnezeu, spre a corespunde înfocatei speranţe a secolelor trecute, şi a cerinţelor epocei prezente. Lumea creştină trăeşte de secole în noaptea despărţirii; ochii ei au obosit privind în întunerec.

Această întâmpinare să fie aurora unei zile luminoase şi binecuvântate, în care generaţiile viitoare să aibă parte de unul şi acelaşi Potir al prea scumpului Trup şi Sânge al lui Cristos.

În Cristos sfinte Frate! Am încercat să ieşim unul altuia întru întâmpinare şi aşa am aflat împreună pe Domnul. Să înaintăm, deci, pe sfântul drum care se deschide înaintea noastră. Fie ca El să ne unească pe calea noastră, aşa cum a făcut cu cei doi Ucenici pe calea spre Emmaus –"

Ecouri din presa catolică:

Das heilige Abenteuer des Papstes

Subt acest titlu publică Prelatul *Lorenz Freiberger* un excelent articol în „Münchener Katholische Kirchenzeitung" (12 Ianuarie 1964). Citām:

„Papst Paul VI. ist wieder in Rom. Drei Tage haben genügt, um alte eingefressene Vorstellungen, Grenzen und Einengungen zu sprengen. In drei Tagen sind Dinge Wirklichkeit geworden, die noch vor kurzem für unmöglich galten.

Es war eine große Eingebung, daß Paul VI. Palästina als erstes Land auserwählte, um ihm selbst und allen künftigen Päpsten den Weg zu den Christen und in die Länder der Welt zu öffnen. Palästina, so schwach und zerrissen es heute scheinen mag, ist seit einer viertausendjährigen Geschichte so sehr das Land der heiligsten, größten und schrecklichsten „Abenteuer" Gottes mit den Menschen gewesen, daß es für alle Zeiten den ersten Rang unter den Ländern der Welt einnimmt.

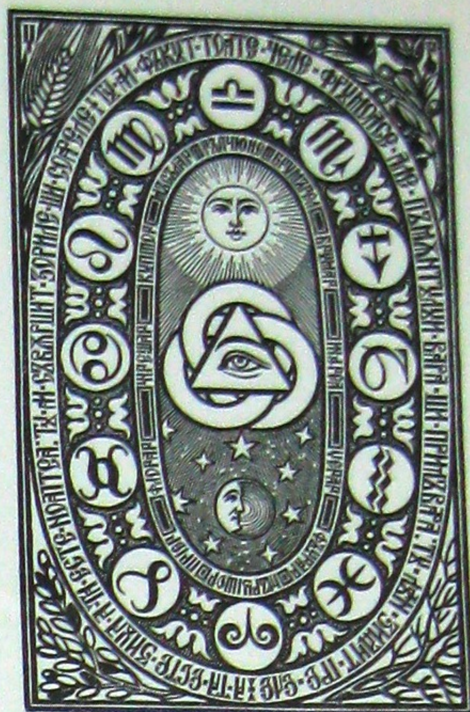
Da Papst Paul VI. ohne jeden Machtanspruch kam, einfach als Pilger, Büßer und Beter, fielen alle politischen, rassischen und religiösen Bedenken gegen diese Fahrt ins „Ausland" weg. Wo ist für einen Papst „Ausland", für den Nachfolger des hl. Petrus, der mit den übrigen Aposteln den Auftrag des Herrn gehört hat: *„Gehet hin und lehret alle Völker und taufet sie . . ."?* Es lag seit langem schon in der Luft, daß die Zeit reif ist, in der die Päpste zu den Christen in alle Welt gehen werden und nicht nur die Christen nach Rom zu den Päpsten."

Şi după ce comentează întâlnirea cu Mahomedanii şi cu Evreii, scrie despre întâmpinarea cu Patriarhul Constantinopolului:

„Die dritte Begegnung, an der der Patriarch von Konstantinopel Athenagoras einen großen Anteil hatte, geschah am Abhang des Ölbergs zwischen dem „Patriarchen des Westens" Papst Paul VI. und dem „Patriarchen der Orthodoxie" von Konstantinopel, Alexandriens und Antiochiens.

Das gemeinsame Gelöbnis, die Schranken abzubauen, die da trennen, ist ein großes und heiliges Programm für die Zukunft. Jene Kenner der Kirchengeschichte, die wissen, wie hoch sich diese Schranken zwischen der abendländischen und morgenländischen Kirche aufgebaut haben, werden über die Begegnung am Abhang des Ölberges übergroße Freude empfinden. Papst Paul VI. machte an Epiphanie den Gegenbesuch.

Alle großen Etiketten waren im Vatikan zurückgeblieben, die solche Begegnungen fast unmöglich machen. Aller Repräsentationspomp, den man sonst wegen seiner Geschichtlichkeit und wegen Souveränitäts- und Subprematsansprüche für unvermeidlich hielt, war in der kleinen apostolischen Delegatur am Ölberg ausgeschlossen. So konnten peinliche Prestigefragen die Begegnung des Papstes mit den ersten Kirchenmännern des Ostens nicht vereiteln. In diesen Männern begegnete sich der gemeinsame Glaube an Christus und an die Sendung der Kirche, wie er im

Credo der Messe ausgedrückt ist, das auf den Konzilien in Nicäa (325) und Konstantinopel (381) seine Formung erhielt. All diese Männer stehen in der Nachfolgeschaft der Apostel. Athenagoras hat es so ausgedrückt: *Petrus, der Apostel von Rom, und Andreas, der Apostel der Griechen seien ja Brüder gewesen.* Es muß noch vieles gegenseitig vergeben und auch vieles vergessen werden auf beiden Seiten. Aber in dieser Begegnung zwischen Papst Paul VI. und dem Patriarchen des Ostens ist der Anfang vom Vergessen und Vergeben gemacht."

Cel de-al nouălea profil de curaj: John F. Kennedy

În cartea sa de mare succes "Profiles in Courage" scrisă şi publicată cu puţin înainte de fi ales preşedinte al Statelor Unite, John F. Kennedy si-a pregătit par'că soclul pe care avea să suie, înainte de a fi plinit "*the one thing that seemed in itself right*": ceea ce i-s'a părut a fi bun şi adevărat. Asasinatul din Dallas, cu atât mai odios cu cât el n'a schimbat nimic din cursul evenimentelor şi din linia politică de până acum a Casei Albe, i-a forţat prematur urcarea pe acest soclu, îmbrăcarea acestei hlamide de curaj pe care el a cusut-o mânuind metafora propriului sânge şi destin, şi a încercat-o mai întâi pe umerii a opt mari înaintaşi ai vieţii politice şi gospodăreşti americane: John Quincy Adams, Daniel Webster, Thomas Hart Benton, Sam Houston, Edmund G. Ross, Lucius Quintus Cincinnatus Lamar, George W. Norris, Robert A. Taft. În momente cruciale pentru destinul american, aceşti "îngrijitori de cetate" şi-au riscat cariera, popularitatea electorală, şansa de a fi aleşi preşedinţi, însăşi viaţa, opunându-se unui curs pe care ei l-au crezut dezastruos pentru uniunea statelor americane, şi afirmând, apărând "the one thing that seemed in itself right". Şi contemporanii i-au ostracizat, dar istoria le-a dat dreptate. I-a reabilitat. Şi i-a încoronat, dacă nu altfel, măcar cu evidenţele luminoase aduse de viziunea nouă a lui John F. Kennedy, în această carte ce capătă acum valoare de drum interior, de mare legământ.

Aşa cum John F. Kennedy încearcă şi reuşeşte să prezinte atmosfera, timpul şi locul în care marii lui înaintaşi şi-au jucat rolul şi şi-au plinit drama, e cazul, poate, ca şi noi să încercăm o proiectare a jertfei lui pe fundalul vieţii americane de azi. Suntem prea aproape de evenimente şi prea lipsiţi de perspectivă pentru a reuşi, dar întrebările dureroase ce ne bântuie sufletul, ne vor permite măcar câteva indicii spre poarta de aur ce duce la un răspuns.

Desigur, dată fiind tensiunea între cele două lumi, comunismul şi democraţiile creştine, cea dintâi inclinaţie a oricăruia dintre noi, e de a arunca răspunderea acestei abominabile crime asupra călăilor comunişti de toate nuanţele, dela Kremlin, până la Peking şi Havana. Meşteşugari ai crimei şi ai asasinatului politic, comuniştii au avut timp suficient pentru a învăţa slăbiciunile vieţii interne americane şi a-şi juca şi plinì interesele cu mânile violenţei americane. Intervenţia lui Rubinstein n'a fost nimic altceva decât înhămarea mafiei la carul intrusiunii roşii. Gangsterii, care n'au nici ei Dumnezeu, şi care folosesc uciderea ca mijloc unic de luptă, vor fi fiind bucuroşi să plătească în felul acesta întregului clan Kennedy pentru cartea lui Bob Kennedy: "The Enemy Within". Dar comuniştii mai au şi alte motive şi aparenţe după care să se ascundă. Naţionalismul statelor din sud a creat o stare de tensiune în jurul proiectului de lege al drepturilor civile (the Bill of civil Rights), prin care John F. Kennedy, urmând linia marilor săi înaintaşi, a vrut să mute drama Negrilor, din stradă, în tribunalele legii şi ale justiţiei. Şi în plus de asta, pentru perspectiva acestor naţionalişti, politica lui Kennedy a creat sinceră îngrijorare în privinţă "stângismului" exagerat al Casei Albe. O şansă mai mult pentru comunişti de a arunca vina crimei din Dallas asupra naţionaliştilor. Din fericire aceste acuzaţii sunt făcute cu aţă roşie. Investigaţiile de până acum au dovedit că acelaşi Lee Oswald, marxistul şi oaspele Moscovei şi al Havanei lui Castro, a tras în Mai, anul trecut, asupra Generalului Walker, destituit de John Kennedy.

Recurgerea la un asemenea mijloc de luptă din partea naţionaliştilor ar avea numai explicaţia cumplitei desnădejdi şi dorinţa de a suna alarma în faţa prăbuşirii spre stânga a întregului sistem american. Laşitatea cu care a fost evitată răspunderea nu i-ar cinsti însă deloc pe naţionalişti. Ea le-ar mânca anticipat şansele biruinţii. Lipsa de curaj al răspunderii în toată această afacere deschide pârtii de bănuială spre *profesioniştii* acestui fel de "hit and run" (loveşte şi fugi) politic. Anume *comuniştii şi gangsterii.* Dar umbra braţului lui Lee Oswald mai ia şi altă faţă. Violenţa vieţii politice americane nu vine numai dela comunişti şi gangsteri ci şi dela alte forţe, ce niciodată nu se dau pe faţă, dar care conduc din umbră şi se fac uneltele puternice al lui Anticrist, dacă nu Anticrist însuşi.

Vasile POSTEUCA

ÜBER DIE TIEFEREN URSACHEN DER FEINDSELIGKEITEN AUF CYPERN

dienst in einer anderen Muttersprache, als der griechischen zu erlauben.

Nun, die türkische Bevölkerung Cyperns kennt allzu gut diese griechische Gesinnung und will nicht das Schicksal der anderen Minoritäten teilen. Und da die Türkei näher bei Cypern ist, als Griechenland, wird sie ihre Leute wahrscheinlich nicht im Stich lassen.

Das Spiel Makarios' ist für jeden aufmerksamen Beobachter der Lage klar. Er lehnt die Entsendung einer Ordnungs- und Sicherheitstruppe der NATO ab und verlangt Truppen der UN, wobei die Sowjetunion und ihre Satelliten seinen Zielen dienen können. Und so zögert er nicht, den Russen den Weg zum Mittelmeer zu ermöglichen.

10. Februar 1964

13 Ianuarie 1937

"Cu vrerea lui Dumnezeu, jertfa dela Maja dahonda trebuia să se întâmple. România cea nouă, România marilor responsabilităţi morale trebuia să fie prezentă, prin vizionarii ei, transfiguraţi de sfânta nebunie a credinţii creştine şi naţionale, pe frontul unde lupta se dă între două lumi antipodice, între două principii contradictorii, între două concepţii de viaţă, — între Dumnezeu şi satana."

"Când un neam întreg, la capătul unor lupte milenare pentru apărarea fiinţei lui spirituale împotriva tuturor desfigurărilor, începe să-şi adune sufletul, să-şi mobilizeze eroismul şi să-şi arunce toată energia într'o luptă de salvare, în lupta pentru păstrarea moştenirii creştine care a fost mândria noastră ca neam, în lupta pentru păstrarea chipului creştin al sufletului nostru asaltat, acum, cu desperare, de ucigaşul de la răsărit, — este cu neputinţă să nu izbândească.

Oamenii au căzut; dar arhanghelii din ei au triumfat împotriva lui Lucifer. Trupurile lui Ion Moţa şi Vasile Marin sfinţite de cea mai curată jertfă pe care un om o poate aduce, în această lume, lui Dumnezeu, vor fi pavăză pământului în care se vor odihni. Mucenici ai lui Hristos, zid scump împotriva celor ce 'clătinau aşezarea creştină a lumii', jertfa voastră să ne fie îndemn şi poruncă:: faţa la Hristos, pentru mântuirea neamului!

Preotul Grigorie CRISTESCU

Predania, 15 Fevruarie 1937

Ostermarsch und Intellektuelle

München (kna) — Der Münchner „Zentrale Ausschuß" der Organisation „Ostermarsch der Atomwaffengegner" bietet neben Dr. Gerhard Szczesny, dem Vorsitzenden der „humanistischen Union", den linksintellektuellen Schriftstellern Magnus Enzenzberger, **Erich Kuby** und anderen auch **Rolf Hochhuth, Carl Mayer-Amery** und Professor **Friedrich Heer** als Redner für den Ostermarsch 1964 an. Die von den Kommunisten befürwortete Ostermarsch-Bewegung ist das Sammelbecken einer „außerparlamentarischen Opposition", in der sich pazifistische, neutralistische und linkssozialistische Kräfte vereinen, unter ihnen die **„Internationale der Kriegsdienstgegner"**, die „Deutsche Friedensgesellschaft" **(Martin Niemöller)**, das „Komitee gegen Atomrüstung", der linksradikale Sozialistische Bund" (Vereinigung ausgeschlossener und ausgetretener Sozialdemokraten) und die „Deutsche Friedensunion" (DFU).

Ohne Kommentar!

Konflikt im Synod der griechischen Kirche

Athen: Auf der letzten Sitzung des Heiligen Synod der griechisch-orthodoxen Kirche ist es in der Frage um die ökumenischen Kontakte zur katholischen Kirche zu schweren Auseinandersetzungen zwischen dem Primas der griechischen Landeskirche, dem Erzbischof von Athen, Chrysostomos, und anderen Bischöfen gekommen.

Der Erzbischof von Athen hatte gefordert, daß seine strikte Ablehnung gegen alle Einheitsbestrebungen im allgemeinen und gegen jeden Annäherungsversuch und jedes Gespräch mit dem Vatikan im besonderen, im Protokoll vermerkt würde. *Der Bischof von Grevena, Chrysostomos, wandte dagegen mit energischen Worten ein, die bereits geknüpften Kontakte seien positiv und sollten im Interesse aller Christen nicht abgebrochen werden. Überdies stehe die Erklärung des Erzbischofs von Athen im offenen Widerspruch mit den Beschlüssen der griechisch-orthodoxen Bischofskonferenz, die den Dialog mit der katholischen Kirche offiziell gutgeheißen hat.* Erzbischof Chrysostomos antwortete darauf, daß ihn nichts von seiner Meinung abbringen werde. Dem daraufhin entstehenden heftigen Wortwechsel machte der Bischof von Grevena dadurch ein Ende, daß er die Sitzung verließ.

Der Heilige Synod der griechischen Kirche, der einen umfassenden Bericht des ökumenischen Patriarchen von Konstantinopel über sein Treffen mit Papst Paul VI. in Jerusalem erwartet, hat beschlossen, die Diskussion über die Frage bis zum Vorliegen des Berichtes zurückzustellen. Obwohl der Bericht inzwischen eingetroffen ist, sind die schwebenden Probleme noch nicht geklärt.

"Calea pe care am ales-o noi acum este plină de riscuri — ca toate căile — dar este calea cea mai conformă caracterului şi curajului nostru ca Naţiune, şi cea mai conformă obligaţiilor luate de noi pretutindeni în lume. Preţul libertăţii este întotdeauna scump; dar noi, Americanii, l-am plătit întotdeauna. O cale, pe care noi n'o vom alege niciodată, este calea capitulării sau a supunerii. Ţelul nostru nu este victoria puterii, ci menţinerea dreptului. Nu pace în dauna libertăţii, ci amândouă: pace şi libertate, aici în emisfera noastră şi — precum sperăm — pretutindeni în lume. Cu ajutorul lui Dumnezeu, la ţelul acesta noi vom ajunge."

JOHN F. KENNEDY

BISERICI ÎN EXIL

Am arătat în numărul trecut al acestei reviste (Nr. 19) motivele care ne-au determinat pe noi Românii ortodocşi din exil să ne rupem de *conducerea* bisericească din ţara robită. Dar odată rupţi de această conducere, se naşte întrebarea: *care este situaţia noastră bisericească?*

Ştiut este că printre primii refugiaţi români din ţara ocupată se aflau şi câţiva preoţi ortodocşi. Pe alţii îi prinsese vremea năvălirii Ruşilor în Vestul liber. Iară alţii au izbutit să fugă spre Vest mai târziu. În Statele Unite şi în Canada existau apoi preoţi români ortodocşi, cu parohii bine întocmite. Preoţi, deci, erau. Norocul părea că surâde celor din exil; căci printre ei se afla chiar un Mitropolit. Şi toţi erau dispuşi să între subt cârja pastorală a înalt prea sfinţiei sale.

Dar organizarea bisericească a Exilului nu-i oferea Mitropolitului satisfacţii. Deaceea n'a purces la lucru. După tratative cu demnitari ai Vaticanului (tratative care nu se pot înscrie la capitolul *seriozitate*), Mitropolitul .... s'a retras la munţi. În Exil era haos bisericesc. Libertate .... ca 'n vremea lui Ştirbey: "să pui plugul unde vrei!" Aventurierii foiau. În tot Exilul nu se mai afla alt episcop ortodox român; căci pe episcopul Românilor-Americani îl chemaseră în ţară şi-l păstrau acolo. Socotesc inutil să mai amintesc împrejurările hirotonisirii teologului Valerian Trifa, campania dusă împotriva sa; hirotonisirea arhimandritului Teofil Ionescu (şi campania dusă împotriva sa); autohirotonisirea în episcop a aventurierului Leu; risipa de ştiinţă (şi de prostie) făcută în jurul "canonicităţii" şi rolul Mitropolitului în aceaste campanii. Bucuroşi de haosul din Exil, sinodalii de la Bucureşti au hirotonisit, la rându-le, în episcop un preot din U.S.A. şi l-au trimis să ia conducerea în State şi Canada. Patima şi desmăţul atinseseră cel mai coborît nivel.

Pentru curmarea deprimantului spectacol, rugat de prietenii mei din Germania, făceam, în Iunie 1955, prin UNIUNEA, organul UARG-ului, următoarele "*Propuneri pentru instaurarea păcii în biserica ortodoxă română din exil*":

"a. Foile eparhiale şi foile inspirate de părinţii episcopi şi de suştinătorii lor să înceteze, imediat, a mai desbate problema *valabilităţii* hirotoniilor de episcopi.

b. I.P.S. mitropolit Visarion şi Vicarul I.P.S. Sale să nu adreseze scrisori pastorale preoţilor şi credincioşilor eparhiei de peste ocean.

c. Constatarea valabilităţii, sau nevalabilităţii hirotoniilor episcopilor ortodocşi români de peste hotare şi hotărîrea în această chestiune să fie lăsată în sama Sf. Sinod al bisericii româneşti ortodoxe *de după liberarea României.*

d. Plecând de la situaţia *de fapt*, I.P.S. mitropolit *Visarion* să convoace pe cei trei în Hristos fraţi episcopi *(Valerian, Andrei şi Teofil)* spre a constitui *Sinodul bisericii ortodoxe române din exil*, subt preşedinţia Înalt Prea Sfinţiei Sale.

e. Înainte de constituirea Sinodului, I.P.S. Visarion să ceară P.S. episcop Andrei să declare formal că rupe legăturile cu patriarhia Republicii Populare Române.

f. *Sinodul bisericii ortodoxe române din exil* trebue să fie sinod *indepedent:* el nu poate fi subordonat niciunui alt sinod ortodox (grec, ori rus). (Să nu se uite că Românii sunt cel mai vechiu popor creştin din mijlocul şi răsăritul Europei: noi am primit vestmântul luminat al botezului înaintea Ruşilor, a Bulgarilor, a Sârbilor, a Ungurilor, a Cehilor, a Polonilor. Să nu se uite apoi că *numeric* biserica românească ortodoxă stă în locul al doilea între bisericile ortodoxe de pe faţa întregului pământ).

g. Odată constituit, sinodul bisericii române din exil să procedeze, neîntârziat, la organizarea bisericească a Exilului, hirotonisind preoţi, potrivit nevoilor spirituale ale credincioşilor."

La aceste propuneri, publice, mi-a răspuns un singur vlădică: P.S. Valerian. (Ceilalţi, siguri de izbândă, au tăcut).

De-atunci s'au schimbat multe! P.S. Andrei a răposat. I.P.S. Visarion s'a ridicat şi împotriva vlădicăi Teofil (pe care-l hirotonisise, tocmai împotriva vlădicăi Valerian). Şi-ca să pună vârf la toate – a făcut demersuri pentru ... *repatriere.* Cei doi episcopi ortodocşi români (care săvârşesc sfânta Liturghie) au fost ... omologaţi – într'un fel sau altul – de sinoade străine, cărora le-au făcut act de supunere. Disputa "canonicităţii" s'a închis. (O mai deschide, din când în când, I.P.S. Visarion, întotdeauna *spre spargere).* Cei doi episcopi hirotonisesc preoţi şi diaconi pentru nevoile spirituale ale credincioşilor ortodocşi.

Dar uneori se întâmplă că cel ce doreşte să se preoţească nu se îndreaptă spre cei doi episcopi români; ci spre vlădici ruşi, ori greci. Explicaţia anomaliei? În primul rând, anarhia care domneşte în prelungita Noapte de Ispas a Exilului: nimeni nu mai vrea să ştie de Stăpân. În al doilea rând, faptul că cei hirotonisiţi de episcopi ai bisericilor ortodoxe reprezentate la Consiliul Ecumenic din Geneva, sunt plătiţi din fondurile de care acest Consiliu dispune. (Cei doi episcopi ortodocşi români din exil nu dispun de fonduri pentru a-şi plăti preoţii). Evident că atâta vreme cât cei doi episcopi români sunt supuşi unor sinoade străine, nu poate fi acuzat de ne-românism un candidat care se adresează *direct* unui episcop, reprezentant al unei patriarhii străine.

S'ar putea însă ca hirotonisirea aceasta să fie posibilă *numai cu încuviinţarea sinodului de la Bucureşti.* Căci reprezentanţii patriarhiilor străine, având raporturi excelente cu patriarhia română, nu riscă să hirotonisească preoţi *împotriva acestei patriarhii.*

Într'un astfel de caz, lucrurile se schimbă. Românii din exil acceptă preoţi *fără pregătire teologică,* tocmai pentrucă refuză să se supună sinodului de la Bucureşti. Că de s'ar supune acelui sinod, ei ar cere de acolo preoţi, cu pregătire solidă, profesori de teologie, buni predicatori şi liturghisitori.

Prinurmare: Românii din exil nu au dreptul să întrebe de cine este plătit preotul lor. Dar au dreptul să-l întrebe pe acesta: *ce ţi se pare sfinţiei tale de sinodul de la Bucureşti?*

Răspunsul la această întrebare nu se dă "la ureche", din om în om. Ci *public.* Aşa fel, ca el să fie cunoscut şi celor de la Bucureşti. La aceasta au dreptul Românii ortodocşi din exil. Şi de acest drept trebue să facă uz.

Evident, cu aceasta anarhia nu se va curma. Dar cel puţin vom şti dacă suntem de aceeaşi parte a baricadei.

Şansele curmării anarhiei bisericeşti din Exilul românesc, acum când acest Exil are doi episcopi recunoscuţi de sinoade ortodoxe?

Despre asta, pe curând.

G. RACOVEANU

LA ZECE FEVRUARIE S'AU ÎMPLINIT PATRUZECI ŞI ŞAPTE DE ANI DE LA MOARTEA LUI AUREL C. POPOVICI. PE LESPEDEA MORMÂNTULUI LUI DIN CIMITIRUL SF. GHEORGHE DIN GENEVA AU FOST SĂPATE ACESTE CUVINTE: "AUREL C. POPOVICI PATRIOTE ROUMAIN 1863—1917 MORT PAUVRE"

LA 17 FEVRUARIE S'AU ÎMPLINIT TREI ANI DE LA MOARTEA ÎN EXIL A PROFESORULUI SEVER POP

Cuvântul apare odată pe lună. Adresa pentru chestiuni de redacţie şi administraţie: George Racoveanu, 805 Freising, Schnegg-Str. 9, Deutschland. Pentru abonamente: Postscheckamt München, Konto-Nr. 1871 66, für George Racoveanu. Costul abonamentului anual: pentru Europa 12 DM; pentru Americi 5 doll.
Verleger: George Racoveanu

Moartea Colonelului Alexandrescu

Colonelul Dumitru Alexandrescu, Preşedintele Asociaţiei Românilor din Germania de Sud, a adormit în Domnul, la München, Sâmbătă 22 Ianuarie 1964. Ofiţer de front, comandant de regiment în războiul pentru liberarea Basarabiei şi a Bucovinei de Nord, colonelul Dumitru Alexandrescu se dedicase operei de ajutorare a Românilor din exil. S'a săvârşit înainte de a fi împlinit vârsta de 70 de ani. A fost îngropat în cimitirul Perlacher Forst din München, în ziua de 25 Ianuarie. Slujba îngropării a fost săvârşită de Prot. Emilian Vasiloschi, Prot. Alexa Todorvic şi Pr. Dumitru Popa. Răspunsurile au fost date de corul Misiunii Catolice subt conducerea Părintelui V. Zăpârţan. În capela cimitirului au ţinut cuvântari: Prot. E. Vasiloschi şi Dr. I. V. Emilian. La cimitir: Dr. Gh. Tase şi Prof. I. G. Dimitriu. La locul de odihnă l-au condus peste 300 de Români, unii veniţi de la mari depărtări. A participat şi o delegaţie o Armatei Republicii Federale Germane.

SCORNITE "CIUDATE CONCLUZII"

În numărul 18 al revistei noastre (Noemvrie 1963) am reprodus, în limba în care au fost publicate, 3 documente din excelentul studiu al Monseniorului Octavian Bârlea: **Die Union der Rumänen** (1697 bis 1701), apărut în "**W. de Vries, Rom und die Patriarchate des Ostens**" (Orbis academicus, Bd. III/4).

Prin documentul I se făcea dovada că Episcopul, Protopopii şi Preoţii Bisericii ortodoxe româneşti a Transsylvaniei declară că se unesc, **liber**, cu biserica romano-catolică, Dar nu oricum. Ci cu garanţia respectării slujbelor religioase, a posturilor după calendarul cel vechiu şi a tuturor tradiţiilor lor religioase.

Documentul II arăta condiţiile unirii **impuse** Episcopului Românilor de către Cardinalul Austriei şi anume:

a. Atanasie (hirotonisit episcop la Bucureşti de Mitropolitul Teodosie al Ţării Româneşti) accepta să fie **re-hirotonisit**

b. Atanasie se obliga să-şi rehirotonisească Preoţii;

c. Atanasie se obliga să rupă orice legătură cu "schismaticii" şi mai ales cu Domnitorul Constantin Brâncoveanu;

d. Atanasie accepta tutela unui "sfetnic" teolog romano-catolic, cu cuvânt hotăritor în toate problemele bisericii româneşti unite.

Documentul III oglindea profunda desamăgire a credincioşilor transsylvăneni în faţa condiţiilor **dictate** de Cardinal.

Deci: 1. Unirea cu Roma a fost dorită cu ardoare — a fost cerşită — de Românii transsylvăneni, în primejdie de a fi calvinizaţi; 2. Cei care nu arătau interes pentru această unire erau tocmai reprezentanţii Romei.

Referindu-se la cele publicate de noi, "Stindardul" (Ian. 1964) îşi exprimă "surprinderea" faţă de "ciudata concluzie" la care am fi ajuns noi şi anume că "declararea unirii din 1698 (?) a fost impusă Românilor, prin autorităţile romano-catolice". Şi aduce (împotriva noastră?) unele lămuriri ale Monseniorului Bârlea. Dar ce spune Mons. Bârlea? Citâm:

a. "Unirea decretată de reprezentanţii Bisericii române în Sinoadele din 1697, 1698, 1699 şi 1700 a fost **liberă,** din iniţiativă românească"

b. "La Viena, în 1701, Episcopului Atanasie i s'au **impus** alte condiţii de Unire". (Sublinierile sunt ale Mons. Bârlea). Adecă: **exact ce am arătat noi!** Actul Unirii — înjositorul act cu 16 articule semnat de Atanasie în Viena, la 7 Aprilie 1701 (nu la 1698!) — există. Şi autorul studiului cu pricina, fiind cărturar cinstit, nu-lpoate ocoli. Şi deaceea nu poate da alte lămuriri decât cele date celor "surprinşi". Pentru sporirea surprinderii lor, notăm aci câteva capitule din "conţinutul" studiului: **Zwischen Traum und Wirklichkeit. Die Bitte eines Bischofs, einer Kirche und eines Volkes. Die Reise nach Wien. Auf der Anklagebank. Die Wiederholung der Weihe ...**

Iată ce rămâne din toată izvodirea "ciudatei concluzii"! —

Şi acum, la o chestiune de corectitudine gazetărească. "Stindardul" afirmă:

"**Ne-am adresat** deci Monseniorului Bârlea care ...
ne-a declarat cele ce urmează".

Mă rog: cine s'a adresat Monseniorului? Redacţia "Ştindardului? Căci nota e a Redacţiei. Iară şeful Misiunii Catolice din Germania P. Vasile Zăpârţan nu e redactor al **Stindardului.**

G. R.